

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Fakulta ekonomická

Katedra regionálního managementu a práva

Bakalářská práce

Spotřebitelský úvěr

Autor: Kijacová Klára

Vedoucí práce: Krásnická Martina Ing. Ph.D. LL.M.

V Českých Budějovicích 2021

Zadávací protokol

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Klára KJACOVÁ
Osobní číslo: E17211
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku
Téma práce: Spotřebitelský úvěr
Zadávací katedra: Katedra regionálního managementu a práva

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Bakalářská práce je zaměřena na spotřebitelský úvěr. Cílem bakalářské práce je popis a analýza stávajících právních předpisů regulujících spotřebitelský úvěr.

Metodický postup:

Základními metodickými postupy bude studium odborné literatury, příslušných právních předpisů a rozbor právních aspektů spotřebitelského úvěru. Praktická část práce bude založena na kvantitativním výzkumu (formou dotazníků), ve kterém bude zkoumána informovanost spotřebitelů o problematice spotřebitelského úvěru.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Literární rešerše
3. Teoretická část
4. Praktická část
5. Závěr
6. Použité zdroje
7. Přílohy

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

1. Česko (2016). Zákon č. 257/2016 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru ve znění pozdějších předpisů.
2. Švestka J., Dvořák J., Fiala J. & kol. (2014). Občanský zákoník – komentář, svazek VI. Praha: Wolters Kluwer.
3. Teplý P., & kol. (2013). Navigátor bezpečného úvěru. Praha: Karolinum.
4. Slanina, J. (2017). Zákon o spotřebitelském úvěru – komentář. Praha: C.H.Beck.

Z důvodu sloučení Katedry práva s Katedrou regionálního managementu přechází práce pod Katedru regionálního managementu a práva.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krásnická, Ph.D., LL.M.**
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání bakalářské práce: **22. února 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. dubna 2021**

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA**
Studentská 10 (1)
370 05 České Budějovice

doc. PhDr. Miloslav Lapka, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 22. února 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva vztahujícímu se k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne:

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Martině Krásnické Ing. Ph.D. LL.M. za odborný dohled při zpracování mé práce. Za její rady, které mi během zpracovávání práce dala.

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Spotřebitelský úvěr	5
2.1.	Zvláštní požadavky smlouvy o spotřebitelském úvěru	5
2.2.	Náležitosti smlouvy o úvěr	6
3.	Zákon o spotřebitelském úvěru	7
4.	Pojmy spojené se spotřebitelským úvěrem	11
4.1.	Spotřebitel	11
4.2.	Úvěr, spotřebitelský úvěr	11
4.3.	Úrok, úmor, jistina, splátka	12
4.4.	Úroková sazba	13
4.5.	RPSN	13
4.6.	Celková výše úvěru, doba trvání úvěru	13
5.	Oprávnění poskytovat spotřebitelský úvěr	14
5.1.	Registr zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru	16
6.	Druhy spotřebitelských úvěrů	18
6.1.	Hypoteční úvěr a úvěr na bydlení	18
6.2.	Hotovostní a bezhotovostní úvěry	19
6.3.	Kontokorentní úvěr	19
6.4.	Koupě na splátky	19
6.5.	Úvěr z kreditní karty	19
7.	Konec spotřebitelského úvěru	21
7.1.	Splacení	21
7.1.1.	Předčasné splacení úvěru	21
7.2.	Odstoupení od smlouvy na bydlení	22
7.3.	Odstoupení od smlouvy jiné než na bydlení	22
7.4.	Nesplacení	22
7.4.1.	Insolvence	22
7.4.2.	Zabavení věci	23
8.	Spotřebitelský úvěr a daňový zákon	24
9.	Metodika a cíle	25
10.	Praktická část	27
10.4.	Výzkumná tvrzení	27
10.5.	Vyhodnocení	28

10.6. Závěr dotazníkového šetření	45
11. Závěr	47
I. Summary	49
II. Přílohy	50
III. Seznam tabulek a grafů	56
IV. Seznam literatury	57

1.Úvod

Spotřebitelský úvěr je tržní vztah mezi spotřebitelem a poskytovatelem spotřebitelského úvěru. Spotřebitel, který je v nouzi, nebo potřebuje z nějakého důvodu finanční prostředky, které zrovna nemá k dispozici ze svých úspor, smí požádat poskytovatele spotřebitelského úvěru o finanční prostředky, které mu poskytovatel za určitých podmínek poskytne. Poskytovatel se takto stává věřitelem a spotřebitel dlužníkem, který se zavazuje řádně splatit úvěr, který mu byl poskytnut.

Má bakalářská práce se věnuje tématu spotřebitelského úvěru. V této práci se věnuji spotřebitelskému úvěru jako celku.

Práce je rozdělena na část teoretickou a druhou částí je praktická. Teoretická část je dále rozdělena do různých menších kapitol.

Cílem této práce je uceleně poskytnout veškeré informace o spotřebitelském úvěru, které by měl každý žadatel o spotřebitelský úvěr mít a měl by tyto informace vědět, než si spotřebitelský úvěr zřídí.

Na začátku práce se věnuji základním informacím ohledně spotřebitelských smluv, jaké informace by měla tato smlouva mít, jaké naopak mít nemusí.

V další části se věnuji právním předpisům, které jsou pro spotřebitelský úvěr potřeba vědět. Pojmům, které by měl každý žadatel znát a vědět rozdíl mezi nimi. Dále se v mé práci věnuji poskytovatelům spotřebitelského úvěru. Je zde popsáno, kdo smí spotřebitelský úvěr poskytovat a jaké musí být podmínky pro poskytování spotřebitelského úvěru. Zabývám se i druhy spotřebitelského úvěru a jejich popisem.

V další části práce se věnuji konci spotřebitelského úvěru, možnostem, jak lze úvěr ukončit společně s riziky, která mohou nastat.

Nakonec je zde obsažena možnost, kdy lze spotřebitelský úvěr zařadit do daňového přiznání.

Ve své praktické části se věnuji dotazníkovému šetření, kdy jsem zjišťovala informovanost veřejnosti na téma spotřebitelský úvěr a následně pomocí grafické interpretace výsledky zhodnotila.

2. Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr není zvláštním typem úvěru. Jde především o to, že věřitel poskytne finanční prostředky nebo finanční služby dlužníkovi a ten se na základě smlouvy zavazuje tuto částku splatit.

Smlouva o spotřebitelském úvěru není samostatná smlouva, jde o právní úpravu smlouvy, například smlouvy o úvěr.

2.1. Zvláštní požadavky smlouvy o spotřebitelském úvěru

Úvěrovaným může být pouze spotřebitel. Úvěrující smí být pouze banka, spořitelní družstvo, nebo živnostník, který má povolení toto vykonávat a má vázanou živnost Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru a získá licenci od České národní banky. Smlouva musí mít písemnou formu. Tato smlouva musí mít určité náležitosti, které lze podrobně najít i v občanském zákoníku, konkrétně v §53.

Spotřebitel může podle zákona o spotřebitelském úvěru §118 od smlouvy odstoupit v zákonné lhůtě 14 dnů ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel může odstoupit od smlouvy na dobu neurčitou kdykoliv, pokud není sjednáno jinak a pokud ano, tak tato lhůta nesmí překročit 1 měsíc a předčasné splacení nesmí být podle zákona zpoplatněno. Pokud chce smlouvu na dobu neurčitou ukončit úvěrující, musí tak učinit s minimální lhůtou 2 měsíce, toto právo má pouze v případě, že je tak uvedeno ve smlouvě a musí spotřebitele o této skutečnosti informovat bez zbytečného odkladu.

Úvěrovaný může úvěr předčasně splatit a úvěrující může požadovat nutné náklady, které jsou potřebné k předčasnému splacení, ale tento poplatek nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené částky v případě konce úvěru od jednoho roku déle, a 0,5 % z předčasně splacené částky v případě úvěru končící do jednoho roku. Stanovená částka nesmí přesáhnout částku úroků, kterou by dlužník musel zaplatit do doby skončení spotřebitelského úvěru při řádném placení. Stejně tak to určuje i zákon o spotřebitelském úvěru.

Věřitel je povinen se sám informovat o případném dlužníkovi, zda má potřebné finanční prostředky na splácení úvěru. Na splacení úvěru není možné použít směnku nebo šek. (Hulmák M a kol., 2014., Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

2.2. Náležitosti smlouvy o úvěr

Smlouva o úvěr musí obsahovat základní informace, tedy že věřitel poskytuje dlužníkovi určité peněžní prostředky a dlužník je povinný částku společně s úroky zaplatit. V první řadě musí být ve smlouvě určeno, o jaký spotřebitelský úvěr se jedná. Předmětem úvěru jsou vždy peněžní prostředky, které je možné poskytnout v různých měnách a různou formou. Úvěr může být poskytnut v hotovostní či bezhotovostní formě. Smlouva o spotřebitelský úvěr musí také obsahovat informaci, jak budou rozloženy splátky úvěru a výše této splátky. Potřeba je také ve smlouvě uvést úroky, za jaké je úvěr poskytován, společně s RPSN, náklady při opožděném splacení a dalšími náklady, které jsou spojené s poskytnutím úvěru. Další informací, která musí být součástí smlouvy o úvěr je okamžik, kdy může dlužník začít čerpat peněžní prostředky, také se to tomu říká otevření úvěru. Musí být rovněž stanovena pevná částka úvěru, kterou může dlužník od věřitele čerpat. Ve smlouvě o spotřebitelský úvěr musí být specifikováno, jakým způsobem a kdy budou dlužníkovi finanční prostředky převedeny. Pokud chce dlužník převést úvěr na třetí osobu, musí být tato osoba určena ve smlouvě o úvěr. Smlouva o spotřebitelský úvěr by také měla obsahovat informace o podmínkách při předčasném splacení a právo na odstoupení od smlouvy. Další zásadní informací, která musí být obsažena ve smlouvě o spotřebitelský úvěr je povinnost dlužníka zaplatit do určité doby finanční prostředky společně s úroky. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J., 2017)

Dále může smlouva o úvěr obsahovat tyto nepodstatné náležitosti:

V některých případech jsou sjednány další informace smluvené stranami. Mezi takové informace patří: pravidla úročení, účel, pro který je úvěr určen, podmínky čerpání úvěru, podmínky splacení úvěru, poplatky a ceny, další sjednané povinnosti stran, sankce za porušení smluvených podmínek, ujednání o ukončení úvěru, popřípadě další informace, které chtějí sjednat. (Hulmák M a kol., 2014)

3. Zákon o spotřebitelském úvěru

Trh se spotřebitelskými úvěry patří do trhu zboží a služeb. I na tomto trhu jde o hlavní naplnění nabídky a poptávky. Podnikatelé poskytují různé úvěry za různých podmínek tak, aby co nejvíce uspokojili poptávku od zákazníků, kteří tento úvěr volí dle nabídky, kterou různí poskytovatele nabízejí. I na finančním trhu, kde tyto úvěry poskytovatelé nabízejí, jde o vhodnou volbu podmínek pro věřitele tak, aby se co nejvíce přiblížili k poptávce žadatele. V případě, že není možné tuto rovnováhu nabídky a poptávky udržet, může být spor řešen přes ochranu slabší strany. Slabší stranou je ten, kdo není schopen své jednání kontrolovat, nebo ho ovlivňovat. Může jít i osoba, která nemohla ovlivnit smlouvu, protože jí byl obsah diktován. Těmito osobami mohou být osoby zdravotně postižené, nezletilí, nebo osoby s nižšími znalostmi v daném oboru, mohou jimi být například i zaměstnanci, nájemci, osoby s menším soustředěním, ve stresových situacích a podobně. Může jít o případ, kdy byla slabší strana ovlivněna faktory, které mohou realitu zkreslovat. Ochrana slabší strany pomáhá spotřebiteli, aby se vyrovnal, nebo alespoň přiblížil ke znalostem profesionálů, kteří se v daném oboru pohybují delší dobu, na rozdíl od spotřebitele, který nemusí mít k dispozici o produktu, nebo o službě takové znalosti a informace. Ochrana spotřebitele slouží k tomu, aby ochránil spotřebitele, který je ovlivněn smlouvou, která pro něho není dostatečně srozumitelná, nebo obsahuje části, které nejsou úplně definovány. (Pokorná J. & Večerková E. & Levická T. & Dudová J., 2017)

I z výše uvedených důvodů bylo připraveno a od 1. prosince roku 2016 je účinné nové znění zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.¹ Jedná se o komplexní právní úpravu spotřebitelských úvěrů.

Dle autora tohoto zákona, Ministerstva financí: *„Nová právní úprava spotřebitelského úvěru významně zlepšuje postavení spotřebitele a kultivuje podnikatelské prostředí v této oblasti. Návrh zákona uceleně pokrývá všechny typy spotřebitelských úvěrů – od klasických hotovostních úvěrů, přes kreditní karty, nákupy zboží na splátky, tzv. mikropůjčky až po hypotéky a jiné úvěry na bydlení. Návrh obsahuje*

¹ Od 1.1.2014 do 30.11.2016 byl účinný zákon č. 145/2010 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů

prvky, které významně chrání spotřebitele, eliminují praxi jejich klamání, zneužívání a omezují lichevní praktiky.“ („Ministerstvo financí“, 2021)

V Rámci zákona je spotřebitel chráněn zejména následujícími způsoby:

Omezení sankcí za pozdní splátku úvěru – S prodlením platby spotřebitele jsou spojeny náklady, které má věřitel, podle §168 zákona o spotřebitelském úvěru, právo vyžadovat od spotřebitele. Smí požadovat pokutu, tato pokuta je určena částkou, která denně nesmí překročit 0,1% částky, kterou spotřebitel řádně nezaplatil. Dále je možné tuto pokutu počítat z celkové částky, ta však může činit maximálně polovinu úvěru, nesmí ale překročit 200 000 Kč.

Úvěr na bydlení je možné předčasně splatit bez vysokých nákladů – Spotřebiteli je umožněno předčasně, kdykoliv úvěr splatit, nicméně věřitel smí po spotřebiteli požadovat náklady, které účelně vynaložil kvůli předčasnému splacení. Pokud je spotřebitel v těžké životní situaci, je možné předčasně splatit úvěr bezplatně. Spotřebitel má též možnost, každý rok splatit 25% původní výše úvěru a to zcela zdarma.

Zákonem stanovená neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru. Nebude-li řádně posouzena úvěruschopnost – v případě, že nebyla řádně posouzena úvěruschopnost splácet úvěr, nemusí být tato smlouva platná, v tomto případě není spotřebitel povinný platit úroky, které mu jsou následně i vráceny. Jistinu však musí spotřebitel zaplatit ve splátkách podle jeho finančních možností.

Rozšíření působnosti regulace i na další běžné typy úvěrů, jako jsou hypoteční úvěry, nebo tzv. mikroúvěry (do 5 000 Kč) - Vzhledem k tomu, že starší zákon se nevztahoval na tyto úvěry, docházelo k neetickým a nezákonným praktikám, nejvíce se jednalo o mikroúvěry.

V některých případech došlo ve smlouvách o spotřebitelský úvěr i k zakázání uzavírání rozhodčích doložek

Významné zvýšení nároků na nebankovní subjekty „podnikající v úvěrech“ – Nový zákon o spotřebitelském úvěru klade vyšší nároky na poskytovatele spotřebitelského úvěru. Poskytovatel musí splnit podmínku důvěryhodnosti, musí mít základní kapitál, který je přesně určený a musí být odborně způsobilý poskytovat spotřebitelský úvěr.

Přesunutí licencování a dohledu nad všemi poskytovateli a zprostředkovateli úvěrů na Českou národní banku – Česká národní banka má větší pravomoci při udělování pokut a sankcí při porušení zákona.

Úvěr poskytnutý nelicencovaným poskytovatelem je zdarma – Tento úvěr nepodléhá platbám úroků, ani jiným platbám, které jsou možné požadovat poskytovatelem spotřebitelského úvěru s licenci. (Ministerstvo financí, 2021)

Zákon o ochraně spotřebitele tedy vyrovnává praktiky profesionálů ve prospěch méně znalých osob, aby nebylo využito jejich neznalosti. Ne vždy je ale nutné, aby bylo této ochrany využito, není povinnost vždy vyhovět spotřebiteli. Spotřebitel by měl být důsledný a neměl by se nechat ovlivnit, proto není vždy povinností, aby byla ochrana slabší strany vždy v plném rozsahu na straně spotřebitele. (Pokorná J. & Večerková E. & Levická T. & Dudová J., 2017)

Další odborníci se zabývali zákonem o spotřebitelský úvěr. Z pohledu paní Faltové M. je zásadní změnou v zákoně o spotřebitelském úvěru zapracování ochrany spotřebitele a úprava pro udělování oprávnění neúvěrovým institucím spotřebitelského úvěru a dohled nad tímto udělováním. Nový zákon o spotřebitelském úvěru se také podrobněji zabývá úvěry na bydlení a zacházení s majetkem v případě použití tohoto typu úvěru. Další větší změnou je úprava poplatků za předčasné splacení úvěru, které jsou regulovány maximální hranicí, které smí věřitel po spotřebiteli požadovat. (Faltová, N., 2016)

Pohled na nový zákon o spotřebitelském úvěru předložil také pan Janíček J. ve svém článku. Uvádí, že jednou z možností, které zákon určuje pro ochranu spotřebitele jsou sankce. Ty mohou být požadovány od věřitele v případě pozdního splacení. Tyto sankce jsou v novém zákoně omezeny. Další změnou v praxi bylo zesplatnění dluhu. Před rokem 2016 musel dlužník po opakovaném vyzývání zaplatit celý zbytek dlužné částky společně

s úroky a dalšími sankcemi, po roce 2016, kdy byl přijat nový zákon o spotřebitelském úvěru došlo k takové změně, že dlužník je povinný zaplatit po opakované výzvě jen výši nesplacené jistiny, která již nezahrnuje poplatky, sankce, ani jiné náklady. Změna v zákoně proběhla také co se poplatků týče. Dříve mohla banka, nebo jiný zprostředkovatel, požadovat po dlužníkovi platbu ještě před uzavřením smlouvy, ale od roku 2016 a přijetí nového zákona o spotřebitelský úvěr toto poskytovatel od dlužníka požadovat nesmí, poplatky smí požadovat jen tehdy, pokud jde o správní nebo jiné poplatky, náhradu daní, nebo v případě úvěru na bydlení například o poplatek za ocenění nemovitosti. Zásadní změnou byla část věnující se poskytovatelům spotřebitelského úvěru. Do roku 2016 mohl spotřebitelský úvěr poskytovat kdokoliv, kdo si založil živnost na tuto činnost. Nový zákon o spotřebitelském úvěru poskytovatele zúžil. Poskytovatel spotřebitelského úvěru je jen ten, kdo má licenci od České národní banky. Licenci Česká národní banka uděluje jen za splnění podmínek, které jsou tímto zákonem stanoveny. Poskytovatelé spotřebitelského úvěru, kteří získali licenci od České národní banky jsou zapsáni ve veřejném registru a lze si tak před podepsáním smlouvy o spotřebitelský úvěr poskytovatele ověřit, nebo zjistit některé informace, které registr obsahuje.

Podle autora tohoto článku jsou ještě nějaké mezery v zákoně. Velký problém vidí v tom, že v některých případech poskytování spotřebitelského úvěru není v procesu prověřování žadatele o úvěr prověřován i registr dlužníků. Z tohoto důvodu se lidé dostávají do dluhové pasti.

Dalším problémem je výše úrokové míry, která není v tomto zákoně určena a v některých případech může jít o výši úroku, která může převyšovat i částku jistiny. Není totiž v zákoně určen žádný strop, který by mohl poskytovatel po dlužníkovi žádat v podobě úroku, či RPSN.

(Janíček, J., 2020)

Zákon o spotřebitelském úvěru byl již 5 x novelizován, naposledy s účinností od 1.1.2021.

4.Pojmy spojené se spotřebitelským úvěrem

4.1. Spotřebitel

Spotřebitel je fyzická osoba, která nejedná v rámci výkonu svého povolání, ani v rámci své podnikatelské činnosti. Jako spotřebitel je brána osoba, která nakupuje, nebo objednává službu za účelem vlastní potřeby. Za spotřebitele není považována osoba, která vykonává nákup či objednávku, v případě spotřebitelského úvěru nezřizuje úvěr za účelem dalšího podnikání, či pro výkon svého podnikání. Spotřebitelem není ani osoba, která nakupuje, nebo zřizuje úvěr za účelem ho poskytnout zaměstnavateli, nebo jiné nadřizené osobě. Jedná se pouze o osobu, která je posledním článkem v řetězu spotřeby, je to ten, který danou věc již jako poslední spotřebovává a dále už neposkytuje pomocí dané věci své podnikání. I podnikatel může být spotřebitelem, a to v okamžiku, kdy přestane vykonávat předmět své podnikatelské činnosti a nepoužije spotřebitelský úvěr k výkonu svého povolání. Spotřebitel je podle §419 občanského zákoníku osoba, která právě neprovádí podnikatelskou činnost, ale jedná s podnikatelskou osobou. V případě spotřebitelského úvěru jde o osobu (dlužníka), který jedná s podnikatelskou osobou (s bankou).

Další definici spotřebitele lze nalézt v zákoně o ochraně spotřebitele, kde je spotřebitel definován jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti, ani za účelem podnikání. V obou zákonech je tedy spotřebitelem pouze fyzická osoba, která v danou chvíli neprovádí podnikatelskou činnost. V těchto zákonech je také uvedeno, že z pojmu spotřebitel je vyškrtnuta právnická osoba, vzhledem k tomu, že právnická osoba vykonává podnikatelskou činnost. (Pokorná J. & Večerková E. & Levická T. & Dudová J., 2017; Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J., 2017; Vacek L., 2021)

4.2. Úvěr, spotřebitelský úvěr

Smlouvou o úvěru se zavazuje půjčující (úvěrující) poskytnout na požádání peněžní prostředky dlužníkovi (úvěrovanému) a ten se zavazuje tyto peněžní prostředky vrátit za dohodnuté období společně se smluvenými úroky. (Hulmák M a kol., 2014)

Spotřebitelský úvěr je úvěr, ve kterém je jednou ze stran právě spotřebitel. Může se jednat jak o peněžitý úvěr, nebo o odloženou platbu a další možné půjčky. V případě odložené platby jde o spotřebitelský úvěr, kdy si spotřebitel pořídí zboží na zkoušku a následně ji může vrátit, nebo si ji ponechat za sjednanou cenu společně s poplatky, které byly určeny při zpracování smlouvy. I toto jednání patří mezi spotřebitelské úvěry. (Janků, M, 2018)

4.3. Úrok, úmor, jistina, splátka

Úrok je částka, která je předem určena ve smlouvě. Jde o částku, která je rozdílem mezi jistinou, kterou poskytovatel spotřebitelského úvěru spotřebiteli poskytl a částkou, která je ve skutečnosti splacena. Jde o odměnu, která připadá věřiteli po splacení úvěru. Tato částka se každý měsíc ve vypočtené splátce mění v závislosti na výši nesplacené jistiny. Úrok se platí ve stejné měně, jako byla sjednána jistina. Pokud není určeno jinak, není-li smlouva sepsána na úrok jen po určitou dobu, platí se po celou dobu splácení jistiny. Pokud nejsou úroky placeny a převýší tak částku jistiny, je možné, aby věřitel žádal po dlužníkovi další úroky, než které byly smlouveny. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

Úmor je část splátky, která je použita pro splacení jistiny, její součet tvoří celkovou jistinu, která byla spotřebiteli poskytnuta. Je to část spotřebitelského úvěru, který nezahrnuje úrok.

Jistina je částka, kterou si spotřebitel půjčí od věřitele. Tato částka je později navýšena o úroky, které se do jistiny nepočítají. Jistina je splatná v měně, která je určena ve smlouvě. V této měně se k částce jistiny připočítávají i úroky. (Eliáš, K. & Svatoš, M. 2020; Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

Splátka je část dluhu, která je hrazena poskytovateli spotřebitelského úvěru. Tato splátka je určena dnem, kdy skutečně poskytovateli dorazí a smí s ní dále disponovat. Splátka se skládá ze dvou částí. Jedna část je tvořena úrokem a část druhou tvoří úmor. Náležitostí smlouvy o spotřebitelském úvěru je také splátka, která je stanovena při podpisu smlouvy. Pokud jde o výši splátky, tak se může v průběhu splácení spotřebitelského úvěru měnit, a to v závislosti na úroku, který může být pohyblivý.

Splátka může být placena buď v hotovosti, nebo převodem na účet. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

4.4. Úroková sazba

Jedná se o procentní sazbu, která určuje, jaká část splátky je určena věřiteli. Jsou dva druhy úrokové sazby, a to pevná úroková sazba a pohyblivá úroková sazba. V případě pevné úrokové sazby se jedná o procentní sazbu, která je pevně daná pro celou dobu splácení úvěru, nebo o více úrokových sazeb, které jsou předem dané pro určité období. Pohyblivá úroková sazba se může v průběhu úročení změnit. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

4.5. RPSN

Zkratka RPSN znamená roční procentní sazbu nákladů a jde o důležitý srovnávací ukazatel nákladovosti spotřebitelského úvěru, který zahrnuje všechny náklady spotřebitelského úvěru (placené průběžně i jednorázově) a přepočítá je na hodnotu vyjádřenou procentem za rok z celkové výše úvěru. Oproti běžně udávané úrokové sazbě zahrnuje ukazatel RPSN i jednorázové poplatky (např. za uzavření smlouvy), poplatky za vedení účtu nebo sjednané pojištění (kterým věřitel podmiňuje snížení úrokové sazby). Ukazatel je jednotně a povinně vypočítáván na celém území Evropské unie, což má umožnit jednoduché cenové srovnání různých nabídek úvěrů. K výpočtu RPSN je vhodné používat webové kalkulatory. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

4.6. Celková výše úvěru, doba trvání úvěru

Celková výše úvěru je výše jistiny společně s připočtenými úroky. Jedná se o celkovou částku, kterou musí spotřebitel zaplatit věřiteli za poskytnutí úvěru.

Doba trvání úvěru je doba, po kterou se spotřebitel zavazuje platit věřiteli smlouvenou část jistiny společně s určeným úrokem.

5. Oprávnění poskytovat spotřebitelský úvěr

Osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr jsou taxativně uvedeny v §7 zákona o spotřebitelském úvěru a jedná se o tyto subjekty:

- *„banka, zahraniční banka a zahraniční finanční instituce za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank.*
- *Spořitelni a úvěrní družstvo za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost spořitelních a úvěrních družstev.*
- *Platební instituce a zahraniční platební instituce za podmínek stanovených zákonem upravujícím platební styk.*
- *Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu za podmínek stanovených zákonem upravujícím platební styk.*
- *Instituce elektronických peněz a zahraniční instituce elektronických peněz za podmínek stanovených zákonem upravujícím platební styk.*
- *Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu za podmínek stanovených zákonem upravujícím platební styk a*
- *Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru za podmínek stanovených zákonem 257/2016 Sb.“ („Zákon č. 257/2016 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru“, 2016)*

Ten, kdo je oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr, může být při provozování činnosti zastoupen pracovníkem, samostatným zprostředkovatelem, vázaným zástupcem nebo zprostředkovatelem vázaného spotřebitelského úvěru.

Ten, kdo je oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr, může poskytovat spotřebitelský úvěr pouze tak, že jeho pracovník, vázaný zástupce a jeho pracovník, zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru a jeho pracovník splňují podmínky odborné způsobilosti a důvěryhodnosti a zajistí, že tyto osoby si odborné znalosti a dovednosti udržují. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

Speciálními typy poskytovatelů jsou nebankovní poskytovatel a samostatný zprostředkovatel:

Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru je právnická osoba, která je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, které této osobě udělila Česká národní banka.

Podle zákona č. 257/2016 udělí banka oprávnění k činnosti poskytovat spotřebitelský úvěr podle §10 v případě, že poskytovatel má sídlo v České republice. Tato společnost musí být buď akciovou společností, společností s ručením omezeným, nebo evropskou společností. Ovládající osoba musí být důvěryhodná, stejně tak jako celá společnost, která chce spotřebitelský úvěr poskytovat. Společnost musí mít zřízenou dozorčí radu tak, jak je určeno podle zákona, který upravuje obchodní společnosti a družstva, a to v takové podobě, jakou má mít akciová společnost. Tento zákon, tedy zákon o obchodních korporacích 90/2012 Sb., také určuje, jaký musí mít společnost s ručením omezením počáteční kapitál, aby mohla poskytovat spotřebitelský úvěr. Žadatel musí doložit propočty, který reálně a ekonomicky plánuje poskytovatel plnit. Potenciální žadatel musí také doložit původ jeho finančních zdrojů. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

„Žádost o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru lze podat pouze elektronicky. Žádost obsahuje, vedle náležitostí stanovených správním řádem, též údaje o splnění podmínek pro činnost nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru stanovených tímto zákonem. K žádosti se připojí doklady prokazující splnění těchto podmínek.

Rozhodnutí Česká národní banka vydá do 4 měsíců ode dne zahájení řízení“ („Zákon č. 257/2016 Sb., zákon o spotřebitelském úvěru“, 2016)

Samostatný zprostředkovatel je definován v zákoně o spotřebitelském úvěru v §18.

Samostatným zprostředkovatelem se pro účely tohoto zákona rozumí ten, kdo je oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele uděleného Českou národní bankou.

Česká národní banka udělí oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele žadateli, pokud má sídlo i skutečné sídlo na území České republiky, je důvěryhodný; podmínku důvěryhodnosti musí splňovat i ovládající osoba žadatele. Tato osoba musí být právnickou osobou, být odborně způsobilá, nesmí být podle tohoto zákona samostatným zprostředkovatelem, vázaným zástupcem nebo zprostředkovatelem vázaného spotřebitelského úvěru. Údaje uvedené v žádosti umožňují identifikaci žadatele v příslušném základním registru.

Česká národní banka udělí oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele žadateli také tehdy, pokud je bankou a v bankovní licenci má povolenou činnost finanční makléřství. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

5.1. Registr zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru

V práci bylo již dříve zmíněno, že v novém zákoně o spotřebitelský úvěr došlo ke změně u zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru. Zprostředkovatel podle nového zákona smí být ten, který je zapsán do registru a získal tak licenci od České národní banky.

Česká národní banka za podmínek stanovených tímto zákonem do registru zapisuje nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, samostatného zprostředkovatele, vázaného zástupce, zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru a zahraničního zprostředkovatele. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

Do registru se u nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, samostatného zprostředkovatele, vázaného zástupce a zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru zapisují tyto údaje včetně jejich změn: identifikační údaje, předmět činnosti dle tohoto zákona v rozsahu dle skupin odbornosti, osoba oprávněná poskytovat nebo zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, pro kterou je samostatný zprostředkovatel, vázaný zástupce nebo zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru činný; datum vzniku oprávnění k činnosti a doba trvání oprávnění; člen statutárního orgánu, ředitel, prokurista nebo jiná osoba, která je odpovědná za zprostředkování nebo zprostředkování skutečně řídí. Vázaný spotřebitelský úvěr je úvěr, který je poskytnut na určitou věc, která je předem stanovena.

U zprostředkovatele spotřebitelského úvěru na bydlení se sídlem na území České republiky jsou zadávány: územní rozsah jeho činnosti, údaj o tom, zda je jeho činnost provozována v hostitelském členském státě; pokud ano, údaj o tom, zda je provozována prostřednictvím pobočky nebo jinak než prostřednictvím pobočky a adresa pobočky, je-li jeho činnost provozována v hostitelském členském státě prostřednictvím pobočky. Dále se udává datum zániku oprávnění k činnosti a jeho důvod, přehled o pravomocně uložených pokutách a vykonatelných opatřeních k nápravě uložených Českou národní bankou, datum nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku a datum vstupu právnické osoby do likvidace. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

U zahraničního zprostředkovatele se do registru zapisují následující údaje včetně jejich změn: Identifikační údaje, údaje o charakteru provozované činnosti a osoby, pro které je činný. Dále údaje o tom, zda je jeho činnost provozována prostřednictvím pobočky nebo jiným způsobem; je-li jeho činnost provozována prostřednictvím pobočky, zapisuje se adresa umístění pobočky v České republice, datum nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku. Datum vstupu do likvidace a údaje o ukončení činnosti. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

6. Druhy spotřebitelských úvěrů

6.1. Hypoteční úvěr a úvěr na bydlení

Hypoteční zástavní list je druh dluhopisu, který smí vydávat pouze banka.

Nejvýznamnějším hypotečním úvěrem jsou úvěry na bydlení. Smlouvou o úvěru na bydlení se rozumí jakákoliv smlouva, která spotřebiteli poskytuje finanční prostředky na bydlení.

Hypoteční úvěr je druh úvěru, kdy je zde zahrnuto zástavní právo. Toto právo platí i v případě, když je nemovitost jen rozestavěná a výše úvěru nesmí převýšit dvojnásobek hodnoty zastavené nemovitosti. Závazek vzniká dnem, kdy vzniká zástavní právo. Nemovitost musí být na území od České republiky až po Evropský hospodářský prostor.

Smlouvy o úvěru na bydlení jsou smlouvy, které svým zástavním právem zajišťují bydlení, nebo jiné podobné prostory možné k bydlení. Ale také smlouvy k pozemku, na kterém je projektovaná budova, nebo zde již budova stojí.

Úvěr na bydlení má zvláštní požadavky:

Stranami jsou věřitel a spotřebitel. Věřitel je fyzická nebo právnická osoba, která má povolení poskytovat úvěr na bydlení. Věřitel musí dodržovat některá pravidla jednání se spotřebiteli a v rámci poradenských služeb musí dodržovat také svá pravidla pro komunikaci se spotřebiteli. Povinností věřitele je poskytnout spotřebiteli potřebné informace, musí mu sdělit úrokovou sazbu, roční procentní sazbu nákladů. V případě, že dojde ke změně některé z uvedených informací, je věřitel povinen tuto skutečnost spotřebiteli oznámit v nejbližší době a to ještě před nabytím účinnosti této skutečnosti. (Hulmák M a kol., 2014)

6.2. Hotovostní a bezhotovostní úvěry

Hotovostní úvěr je úvěr, který je poskytnut bankou v podobě hotovosti vydané na přepážce. Jsou také bezhotovostní úvěry, které jsou poskytovány přepisem jistiny na účet spotřebitele. V obou případech smí spotřebitel tuto částku v okamžiku přijetí využívat na účely, které jsou stanoveny v uzavřené smlouvě.

Spotřebitel se uzavřením smlouvy zavazuje k čerpání peněžních prostředků na smluvený účel, kterému byl tento úvěr určen.

Společně s jistinou musí spotřebitel zaplatit také smluvený úrok, který je určen fixní úrokovou sazbou určenou za začátku smluvení úvěru ve smlouvě o spotřebitelském úvěru. Toto musí závazně splatit do doby určené ve smlouvě. (Hulmák M a kol., 2014)

6.3. Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je jinak znám i pod názvem možnost přečerpání. Většinou bývá tato možnost přečerpání sjednávána na 1 měsíc, nebo na 3 měsíce, kdy dlužník musí tuto částku do smluvené doby vrátit, aby mu byla k dispozici v příštím období znovu. Ve smlouvě o možnosti přečerpání musí být uvedeny podmínky, které vedou k ukončení tohoto úvěru. Další informací, která musí být součástí smlouvy je doba, kdy je splatná částka přečerpání. Smlouva také obsahuje podmínky, za jakých je tento úvěr poskytován a jaké jsou náklady, které dlužník platí za poskytnutí tohoto typu úvěru. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

6.4. Koupě na splátky

Platební instituce jsou oprávněny poskytovat úvěry. Tyto úvěry se poskytují na nákup. Platební instituce získávají povolení od české národní banky stejně tak, jako poskytovatele spotřebitelského úvěru. V České republice jde o úvěr, který může být uzavírán na dobu delší než jeden rok, v zahraničním obchodování lze poskytovat úvěr od platební instituce jen na 1 rok. (Beran J. & Nýdrle T. & Strnadel D., 2018)

6.5. Úvěr z kreditní karty

Bankovní instituce, české i mezinárodní, vydávají kreditní karty. Princip kreditní karty je takový, že spotřebitel po založení kreditní karty má možnost čerpat finanční

zůstatek na kreditní kartě do výše, která je předem stanovena. Spotřebitel tedy nemusí závazek zaplatit hned, ale za určitých podmínek smí čerpat finance z kreditní karty a následně je splatit zpět na kreditní kartu. (Česká národní banka, 2006)

7.Konec spotřebitelského úvěru

7.1. Splacení

Spotřebitel splácí spotřebitelský úvěr do výše sjednané částky. Tuto částku splácí postupně každý měsíc stejnou částkou, která se započítává do výše splacené jistiny. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

7.1.1. Předčasné splacení úvěru

Spotřebitel musí splatit úvěr kdykoliv po dobu trvání úvěru. V případě předčasného splacení je spotřebitel oprávněn snížit náklady na spotřebitelský úvěr a to ty náklady, které by byl povinen zaplatit v případě, kdy by úvěr byl splacen řádně v termínu splacení. Věřitel je ale také oprávněn v tomto případě požadovat zaplacení nákladů, které mu předčasným splacením vzniknou.

Tyto náklady nesmí věřitel požadovat, pokud byl úvěr splacen pomocí pojištění, které je určeno k zajištění splacení spotřebitelského úvěru. Nebo pokud jde o úvěr s možností čerpání. Nebo jde-li o období, kdy nebyla stanovena pevná úroková sazba. Náklady za předčasné splacení nesmí být také požadovány, pokud je to spotřebitelský úvěr na bydlení a v případě, že věřitel poskytl spotřebiteli novou úrokovou míru. Spotřebiteli je umožněno v případě změny úrokové míry do 3 měsíců úvěr bezplatně předčasně splatit. Náklady na předčasné splacení nesmí věřitel požadovat ani v případě, jde-li o spotřebitelský úvěr na bydlení a je spotřebiteli výrazně snížena schopnost splácet úvěr, nebo pokud jde o smrt dlužníka, dlouhodobou invaliditu dlužníka, nebo invaliditu dlužníka, nebo jeho manžela či partnera; Nárok na náklady spojené s předčasným splacením zanikají i u spotřebitelského úvěru na bydlení v případě, že jde o částku do 25% celkové výše úvěru během 1 měsíce, kdy do 1 jednoho měsíce dojde k výroční uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

Jak již bylo uvedeno v kapitole. 1, náklady za předčasné splacení úvěru, pokud jde o úvěr, u kterého se smluvená doba splatnosti a předčasné splacení v kratším rozdílu než 1 rok, pak jsou dány náklady v maximální výši 0,5 % z předčasně splacené části celkového úvěru. Nebo pokud je rozdíl mezi smluvenou dobou splacení a předčasným

splacením delší než 1 rok, pak smí věřitel požadovat náklady ve výši 1 % z předčasně splacené části celkového úvěru.

7.2. Odstoupení od smlouvy na bydlení

Výjimkou jsou spotřebitelské úvěry na bydlení, zde smí spotřebitel úvěr splatit pouze v případě, že je smlouva na dobu delší než 24 měsíců a věřitel smí požadovat náhradu nákladů ve výši 1 % z předčasně splacené části celkového úvěru, nicméně tato částka nesmí přesáhnout hodnotu 50000 Kč. Částka také nesmí přesáhnout výši úroků, který by byly zaplacený v případě řádného splácení. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J., 2017)

7.3. Odstoupení od smlouvy jiné než na bydlení

Spotřebitel má právo v případě, pokud ve smlouvě není stanoveno jinak, že smí od smlouvy odstoupit v zákonem stanovené lhůtě 14 dnů bez sankcí.

Toto odstoupení musí být předáno v písemné podobě, nebo na jiném nosiči dat a to nejpozději poslední den, kdy lhůta 14 dnů běží.

Spotřebitel je povinný do 30 dnů vrátit věřiteli celou jistinu společně s úroky, které by věřiteli náležely v případě, že by dlužník od smlouvy neodstoupil, a to ve výši ode dne platnosti smlouvy do data odstoupení, a dále nevratné poplatky veřejné správě, která se věcí zabývala. (Slanina J. & Jemelka L. & Vetešník P. & Wachtlová L. & Flídr J.; 2017)

7.4. Nesplacení

V případě, že dlužník není schopen, nebo z jiného důvodu nesplácí své závazky vůči věřitelům, může nastat několik situací, jak lze toto nesplacení pohledávek řešit.

7.4.1. Insolvence

Insolvence znamená neschopnost dlužníka, aby splatil své dluhy. Jde o oddlužení předlužené osoby, která není schopna splácet své dluhy, proto je zde možnost nechat se oddlužit tímto způsobem. Pokud není dlužník schopný splácet své dluhy a je zařazen do insolvenčního řízení, jsou za dlužníka spláceny alespoň části dluhů, které dlužník má.

Po žádosti o insolvenční řízení je věc předána soudu, který rozhodne, zda je insolvenční řízení nutné zahajovat, či nikoliv. Pokud soud žádost přijme, začne tím insolvenční řízení, je potřeba se dohodnout s insolvenčním správcem na výši splátky, která bude placena, stejně tak jako výplata samotnému insolvenčnímu správci.

Po procesu oddlužení dlužník zažádá soud o případné odpuštění dluhů v případě, že ještě nějaké zbývají a je tímto oddlužen. Část dlužných částek je věřitelům splacena a zbývající část smí soud odpustit a dlužník nemá žádné další závazky co se dluhů týče. Tento proces lze opakovat vícekrát. (Justice.cz insolvenční řízení, 2021)

7.4.2. Zabavení věci

V případě úvěru, který je zajištěn nemovitostí, smí banka v případě nesplnění smlouvených požadavků, jako jsou povinné splátky, zajistit majetek, zabavit a prodat majetek. Majetek je zabaven a celá věc ohledně prodeje zabavené věci je předána soudu podle místa, kde se předmět prodeje nachází.

Jednou z podmínek pro započítání dražby nemovitosti je splnění časové hranice. Nemovitost může být dána do dražby po uplynutí šesti měsíců od započítání řízení o zabavení věci dlužníkovi. Mezi touto dobou smí sám zástavní dlužník hledat kupce pro svou nemovitost a nemovitost nabízet jako předmět prodeje.

Před samotnou dražbou je povinné na nemovitost nechat udělat znalecký posudek, který rozhodne o výši vyvolávací ceny. Vyvolávací cena musí dosahovat 2/3 ceny určené znaleckým posudkem, poté může dražba začít. Prodejem nemovitosti je snížena dlužná částka dlužníka. (Economia, 1996-2021)

8. Spotřebitelský úvěr a daňový zákon

Od základu daně si smí spotřebitel odečíst zaplacené úroky za období, za které je daňové přiznání podáno. Tyto informace zahrnuje daňový zákon, §4. (Marková H., 2021)

Možnost odečíst si úroky od základu z daně z příjmů smí fyzické osoby, které použily úvěr na zaplacení potřeb domácnosti. Jedná se o hypoteční úvěr, nebo úvěr ze stavebního spoření. Fyzická osoba si smí v daňovém přiznání odečíst placené úroky, které jsou spojené s těmito výdaji na domácnost. Lze si také nechat odečíst úroky z překlenovacího úvěru, nebo předhypotečního úvěru a podobné úvěry, které jsou zakládány za úmyslem potřeb pro domácnost. (Marková H., 2021)

V případě, že žadatel o odpočet úroků ze základu daně není schopný doložit, že celá částka úvěru byla použita pro potřeby domácnosti, může v tomto případě být žadateli odečtená částka znovu připočtena, dodaněna, a hrozí zde i sankce.

Základ daně lze snížit nejvíce o 300 000 korun českých za rok, a to pro všechny poplatníky v jedné domácnosti. Tato částka je maximální možná, kterou lze od základu daně odečíst v podobě úroků. Nejde o snížení daně jako takové, ale o snížení základu daně, ze které je dále daň vypočtena. Podle sníženého základu daně je pak fyzická osoba zařazena do pásma, ve kterém je výše částky daně stanovena. (Marková H., 2021)

9. Metodika a cíle

Teoretická část mé bakalářské práce byla založena na studiu odborné literatury, právních předpisů a dalších zdrojů, které jsou spojené s daným tématem. Tyto informace jsem zpracovala do celé teoretické části, z níž jsem později tvořila dotazníkovou část mé práce. Hlavním zdrojem pro teoretickou část byly zákony, odborná literatura a webové stránky ministerstva financí. Společně s dalšími zdroji jsem zpracovala teoretickou část, která je založena na spotřebitelském úvěru, na definicích základních pojmů, právních předpisů. Dále mi tato literatura pomohla ke zpracování podmínek, na které by si měl žadatel o spotřebitelský úvěr dát pozor, v případě žádosti o spotřebitelský úvěr. Hlavním cílem bakalářské práce byl popis a analýza stávajících právních předpisů. Tyto informace jsem srozumitelně uspořádala tak, aby je každý žadatel o spotřebitelský úvěr věděl a znal. Také slouží jako pomůcka spotřebiteli, aby věděl, na jaké věci by si měl dát pozor a jakým situacím by se měl vyvarovat.

Cílem praktické části práce bylo zjištění, jak jsou lidé informováni o spotřebitelském úvěru, jak ho vnímají a jaké pojmy znají a vědí, co znamenají. Dotazníková část se skládá z 15 otázek, které jsou zaměřené na informovanost veřejnosti o spotřebitelském úvěru. Jedná se o uzavřené otázky a v některých případech i výběr z více možností. První tři otázky se zabývají respondentem, jeho věkem, vzděláním a pohlavím. Dotazník je poskytnut v příloze číslo 1. Otázky jsou zformulovány do výzkumných tvrzení, kterým se později v práci budu věnovat.

Další otázky se začínají zabývat spotřebitelským úvěrem, informovaností respondenta o průběhu a základních informacích o spotřebitelském úvěru. Některé otázky se zabývají přímo pojmy, které jsou spojené se spotřebitelským úvěrem, jako je například RPSN, úmor a podobně.

V další části dotazníku je pozorováno, jak se lidé v dnešní době rozhodují, co je podle nich důležité pozorovat, když by si měli úvěr zřizovat a jaké jsou možnosti při různých situacích.

Další část dotazníku je věnována informovanosti lidí ohledně spotřebitelského úvěru, kde se respondenti o úvěrech dozvídají, jaké mají zkušenosti.

Poslední část dotazníkového šetření je založena na smlouvách o spotřebitelském úvěru.

Dotazník vyplnilo 66 respondentů. Vzhledem k nižšímu počtu respondentů bylo hodnocení hypotéz provedeno jen na tomto pozorovaném počtu.

Korelace se sociodemografickými charakteristikami respondentů nebyly prováděny.

Dotazník jsem předávala pomocí odkazu na internetovou stránku, kde jsem dotazník vytvořila pro lepší rozesílání do mého okolí. Použila jsem také tištěnou verzi mého dotazníku, který jsem rozdala náhodně mezi lidmi s žádostí o vyplnění. Výběr respondentů byl průřezem různých skupin, ať už to byli rodiče, pracující lidé, lidé bez zaměstnání a také různé věkové skupiny. Informace pro online dotazník byly sbírány prostřednictvím sociálních sítí pomocí odkazu na web Survio.cz, kde byl dotazník vytvořen.

V tomto dotazníku bylo cílem zjistit, jaké mají lidé vědomosti o spotřebitelském úvěru, jaké jsou jejich zkušenosti. Dalším zajímavým cílem praktické části bylo zjištění, jaké mají lidé v mém okolí představu o postupech, které jsou v některých případech potřeba, například jaký je postup při předčasném splacení úvěru, nebo podmínky při nesplacení úvěru.

Pro tento dotazník jsem zvolila kvantitativní metodu výzkumu, kdy jsem z teoretické části vypracovala dotazník, podle typu a složitosti otázek jsem sestavila výzkumné tvrzení a ty jsem následně zhodnotila. Výsledky z dotazníkového šetření byly zpracovány pomocí grafů v programu Microsoft Word a následně analyzovány.

V souladu s kapitolou 2.2. byl dále v praktické části vytvořen seznam povinných náležitostí, které musí obsahovat smlouva o spotřebitelském úvěru. Tento seznam může posloužit spotřebiteli pro kontrolu toho, jak mu byla smlouva předložena a zda obsahuje všechny potřebné náležitosti.

10. Praktická část

10.4. Výzkumná tvrzení

Ve výzkumném tvrzení jsem pozorovala, zda respondenti v těchto 6 tvrzeních potvrdí či nepotvrdí mé odhady. Na každé výzkumné tvrzení jsem si určila vlastní odhad, utvořený na základě studia aktuálních zpráv o tomto tématu, který by podle mě mohl být splněn a dle dotazníkového šetření jsem takto své odhady buď potvrdila, či nepotvrdila.

Výzkumné tvrzení 1: Alespoň 40 % respondentů má nějaký spotřebitelský úvěr.

Výzkumné tvrzení 2: Alespoň 15 % respondentů zná všechny pojmy spojené se spotřebitelským úvěrem.

Výzkumné tvrzení 3: Alespoň 20 % respondentů by se rozhodovalo pro další úvěr pomocí RPSN.

Výzkumné tvrzení 4: Nejméně 25 % respondentů si čte pečlivě všechny informace zapsané ve smlouvách o spotřebitelský úvěr.

Výzkumné tvrzení 5: Maximálně 5 % respondentů bylo někdy nespokojeno se službami při poskytování spotřebitelského úvěru.

Výzkumné tvrzení 6: Alespoň 30 % respondentů ví, co vše má být zahrnuto ve smlouvě o spotřebitelský úvěr.

10.5. Vyhodnocení

1. Otázka: **Jste:**

Na tuto otázku mi odpovědělo 66 respondentů, otázka dělí společnost na muže a ženy.

Na dotazník mi odpovědělo 43 žen a 23 mužů

Tabulka 1: Pohlaví

Žena	43
Muž	23

Zdroj: vlastní zpracování

2. Otázka: **Řadíte se do věkové kategorie:**

Na tuto otázku odpovědělo nejvíce respondentů z věkové kategorie 36-50 let, bylo to 22 respondentů. Myslím si, že je to z toho důvodu, že jsem dotazník rozesílala mezi své známé, kteří jsou v této věkové kategorii a oni ho dále posílali svým známým, kteří jsou přibližně ve stejném věku.

Druhá nejvíce početná odpověď byla ve věkové kategorii 26-35 let, kde tuto odpověď zaškrtnulo 15 respondentů.

Do věkové kategorie 18-25 let se v tomto dotazníku zařadilo 14 respondentů. 13 respondentů z celkového počtu se zařadilo do skupiny 51-60 let a nejméně respondentů mi odpovědělo z věkové kategorie 61 let a více, jen 2 respondenti.

Tabulka 2: Věková kategorie

18-25	14
26-35	15
36-50	22
51-60	13
více	2

Zdroj: vlastní zpracování

3. Otázka: Nejvyšší dosažené vzdělání:

Nejvíce respondentů mi na tento dotazník odpovědělo s nejvyšším dosaženým vzděláním střední školou s výučním listem, a to v počtu 31, naopak nejméně byla zastoupena skupina s dosaženým vzděláním vyšší odborná škola, zde mi na dotazník odpověděl jen 1 respondent.

Střední škola s maturitou měla v mém dotazníku také poměrně velké zastoupení a to 22 respondenty. Vysokoškolské vzdělání má 6 z respondentů, stejně jako základní vzdělání.

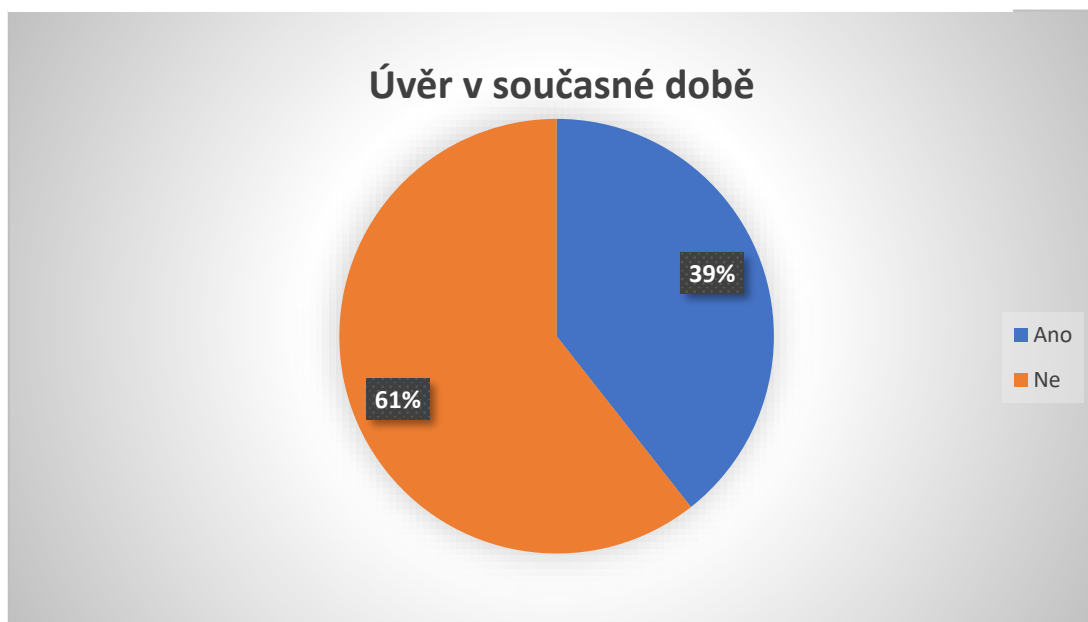
Tabulka 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

ZŠ	6
SŠ s výučním listem	31
SŠ s maturitou	22
VOŠ	1
VŠ	6

Zdroj: vlastní zpracování

4. Otázka: Máte v současné době nějaký úvěr, ať už jde o úvěr na bydlení (hypotéka), nebo nějaký jiný spotřebitelský úvěr?

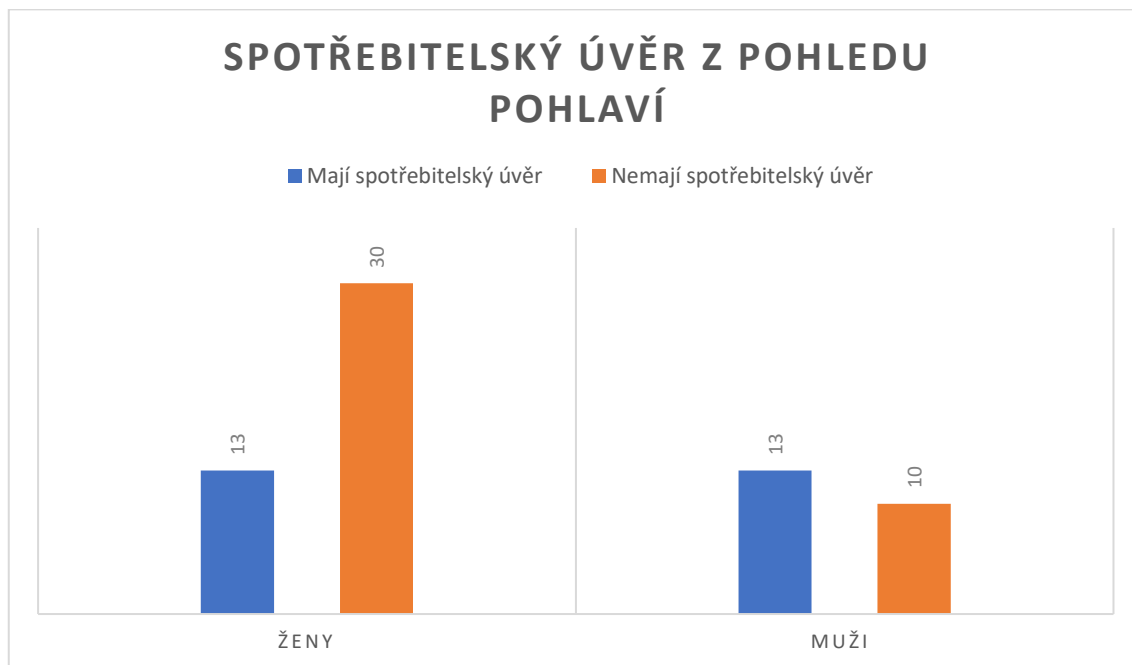
Graf 1: Úvěr v současné době

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky mi zápornou odpověď, tedy že úvěr nemají, zaškrtnlo 61 % respondentů a zbylých 39 % v současné době úvěr má. Z těchto respondentů má spotřebitelský úvěr zřízeno 13 mužů a 13 žen.

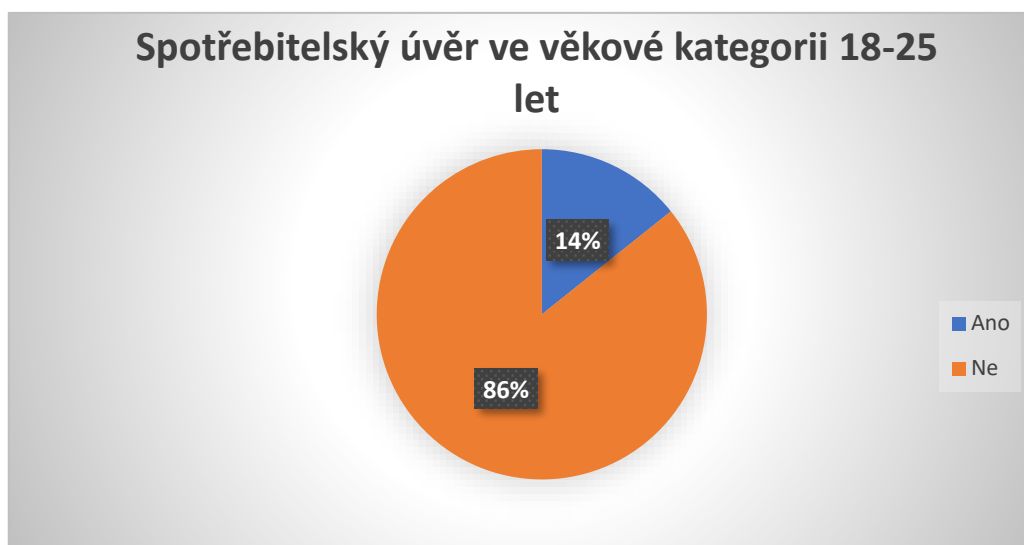
Graf 2: Spotřebitelské úvěr z pohledu pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování

V této otázce byla hodnocena i věková kategorie, kde byla pozorována kategorie mých vrstevníků, takže skupina 18-25 let. V této věkové kategorii má spotřebitelský úvěr zřízeno velice nízký počet, a to 2 respondenti, zbylých 12 respondentů ve věkové kategorii 18-25 let spotřebitelský úvěr nemá.

Graf 3: Spotřebitelský úvěr ve věkové kategorii 18-25 let

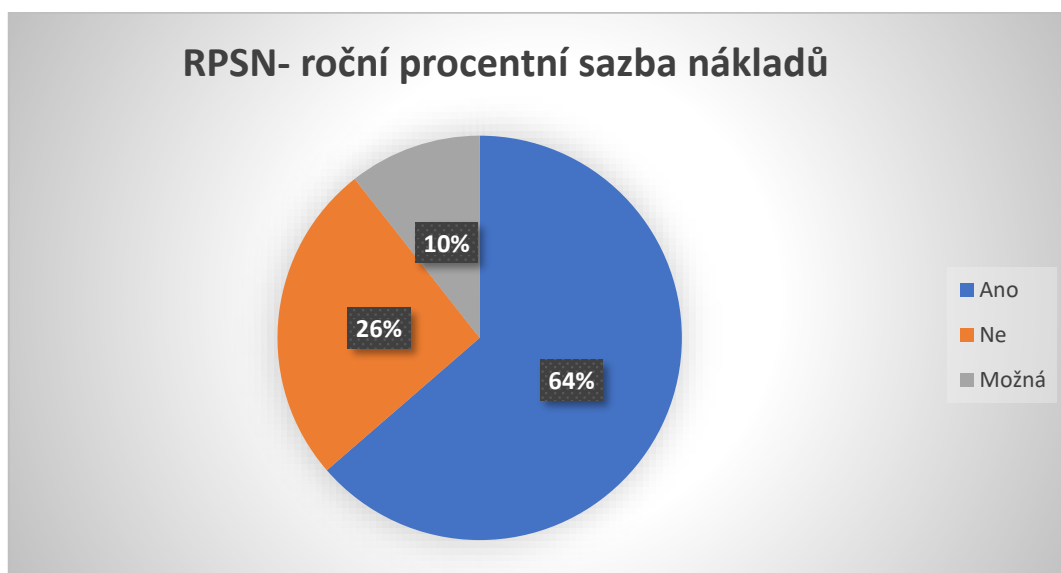

Zdroj: vlastní zpracování

5. Otázka: **Věděl/a jste, že:**

- RPSN znamená roční procentní sazbu nákladů, zahrnuje všechny poplatky spojené s úvěrem?

Graf 4: RPSN – roční procentní sazba nákladů

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky na RPSN zná význam slova 42 respondentů, není si jisto 7 dalších a 17 respondentů neví, co RPSN je a co zahrnuje.

- Jistina na rozdíl od celkové výše úvěru nezahrnuje úroky, které jsou v celkové výši úvěru zahrnuty:

Graf 5: Jistina X celková výše úvěru

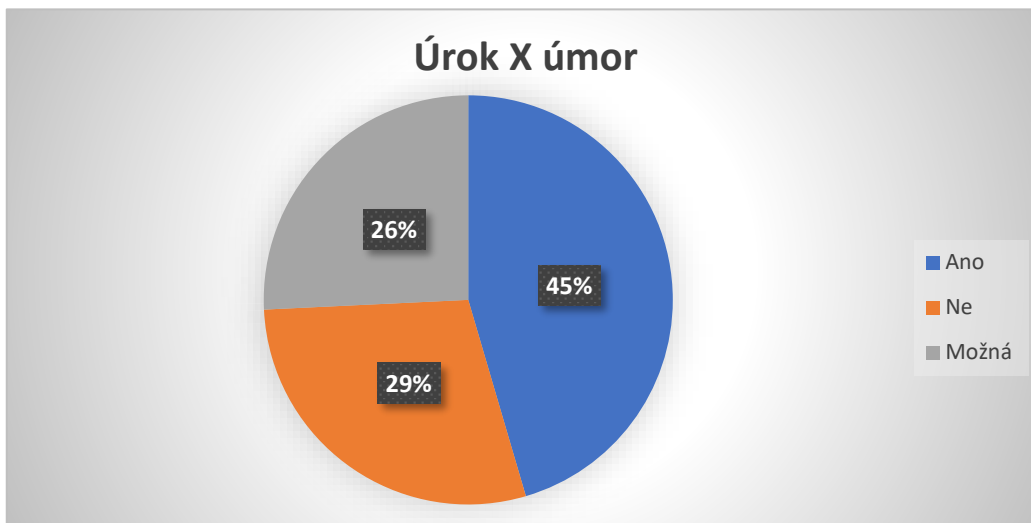

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky již nebylo tolik kladných odpovědí. Celkem vědělo, jaký je rozdíl mezi jistinou a celkovou výší úvěru jen 21 respondentů, 15 dalších si nebylo jisto a 30 respondentů nevědělo, jaký je mezi nimi rozdíl.

- Úmor je částka, o kterou je snížena výše nesplaceného úvěru. Úrok je částka, kterou ve splátce přeplatíme navíc. Úrok a úmor společně tvoří výši splátky.

Graf 6: Úrok X úmor

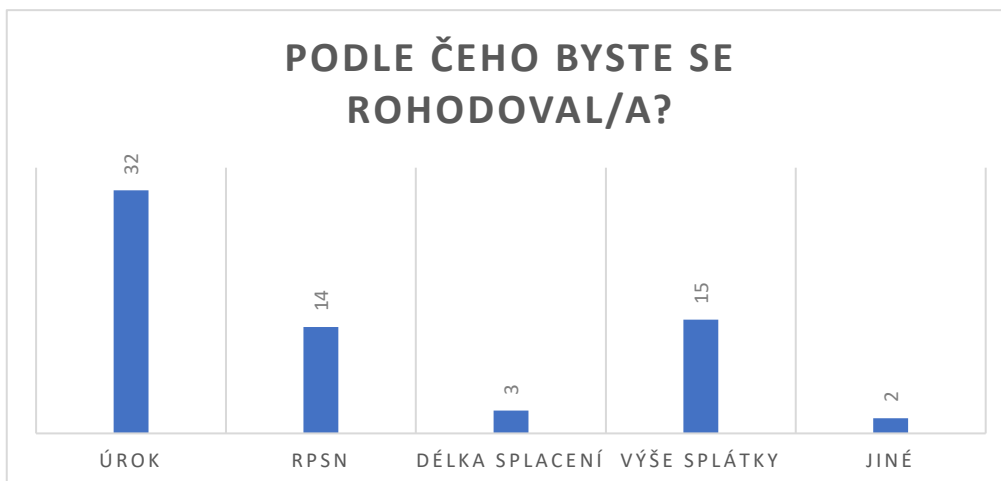

Zdroj: vlastní zpracování

O úroku a úmoru vědělo 30 respondentů, 17 si nebylo jisto, jaký vztah mají tyto dvě části splátky a 19 respondentů vůbec nevědělo, jaký mají tyto části vztah.

6. Otázka: **Pokud byste si v současné době bral/a úvěr, podle čeho byste se rozhodoval/a?**

Graf 7: Podle čeho byste se rozhodoval/a?

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů by se v této době rozhodovalo podle úroku, a to 32 respondentů z 66, což je téměř polovina dotazovaných. 15 respondentů by se rozhodovalo dle výše

splátky, která by jim byla nabídnuta, podobně tak jako RPSN, které v této otázce zaškrtno 14 odpovědí. Jen malá část respondentů by se rozhodovala dle jiné možnosti, která není blíže specifikována, toto zvolili 2 dotazovaní, nicméně zbylí 3 respondenti by volili úvěr dle délky splacení.

Pozorování bylo také ze strany nejvyššího dosaženého vzdělání, vysokoškolský titul má 6 z 66 respondentů. 67 % by se rozhodovalo dle výše úroku a zbylých 33 % by se rozhodovalo dle RPSN, jiná možnost z vysokoškolsky vzdělaných zde nebyla pozorována.

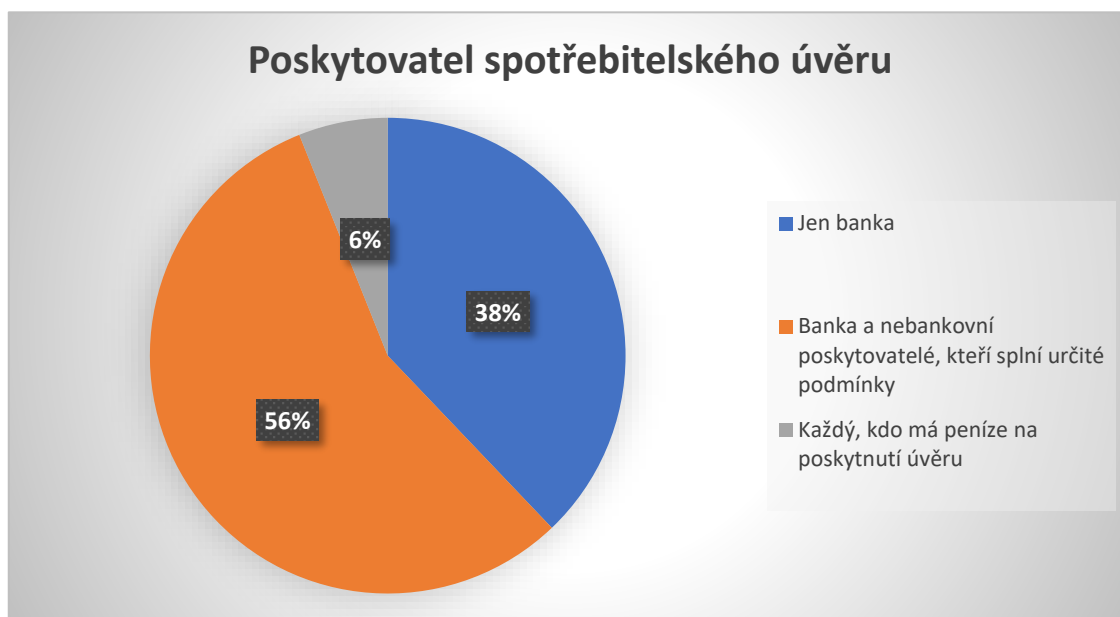
Graf 8: Rozhodování respondentů s vysokoškolským titulem

Zdroj: vlastní zpracování

7. Otázka: Kdo podle Vás smí poskytovat spotřebitelský úvěr?

Graf 9: Poskytovatel spotřebitelského úvěru

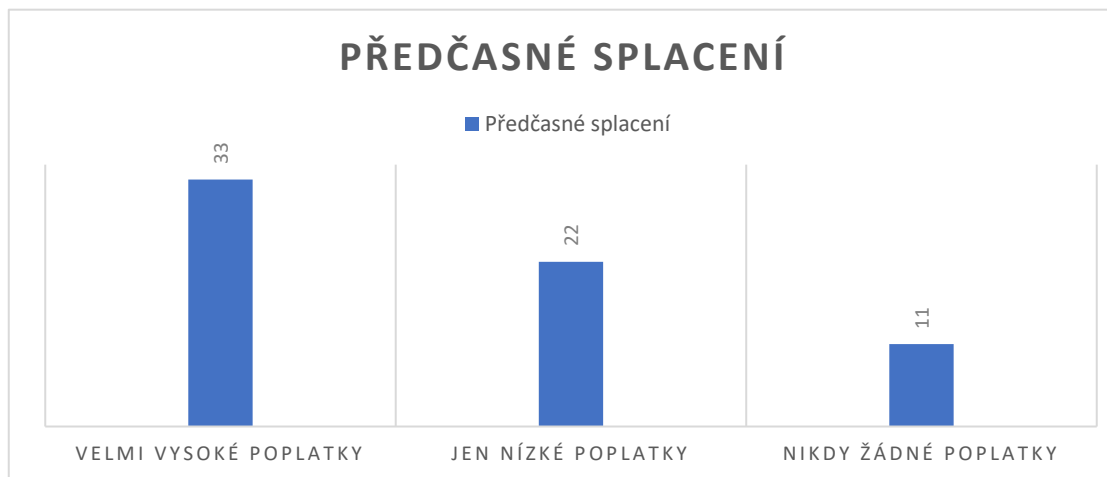

Zdroj: vlastní zpracování

37 respondentů je správně informováno o tom, že spotřebitelský úvěr smí poskytovat jak banka, ale také nebankovní poskytovatelé při splnění určitých podmínek. Dalších 25 respondentů je toho názoru, že úvěr smí poskytovat jen banka a pouhé 4 odpovědi byly takové, že spotřebitelský úvěr smí poskytovat každý, kdo má na poskytnutí peníze.

8. Otázka: Jaké jsou podle Vás možnosti při předčasném splacení úvěru?

Graf 10: Předčasné splacení

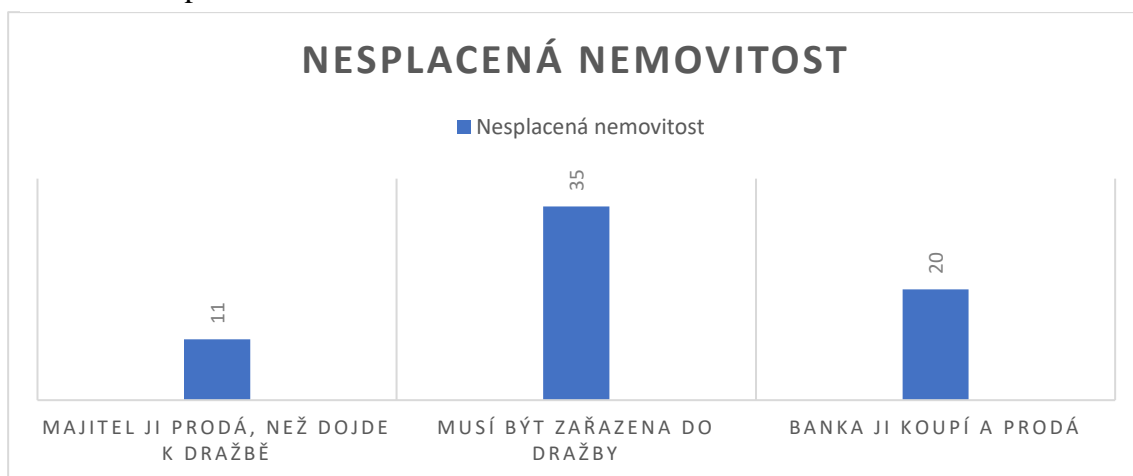

Zdroj: vlastní zpracování

Polovina respondentů, tedy 33 lidí, si myslí, že předčasné splacení úvěru zahrnuje velmi vysoké poplatky, další většina je toho názoru, že jsou tyto poplatky nízké, odpovědělo tak 22 respondentů, a zbylých 11 respondentů si myslí, že předčasné splacení nezahrnuje žádné poplatky. Pravda je taková, že pro každého je hodnota peněz posunuta jinam a pro každého může mít každé číslo jinou hodnotu.

9. Otázka: Jaký může být postup při nesplacení úvěru na bydlení?

Graf 11: Nesplacená nemovitost

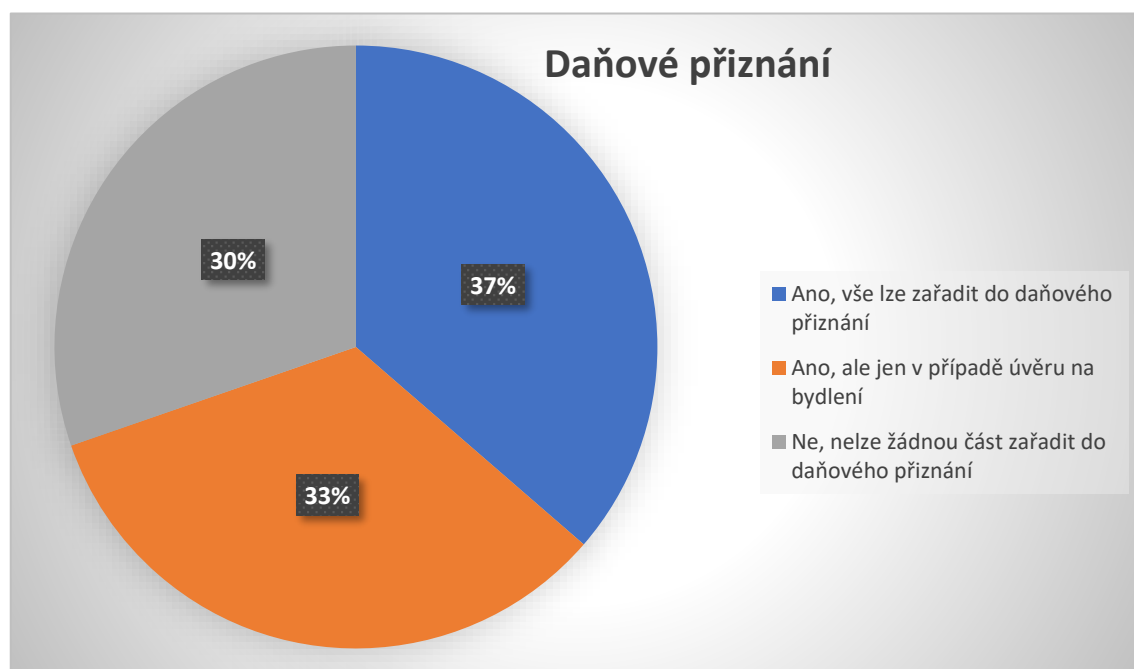
Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů odpověděla na tuto otázku tak, že nemovitost, která nebyla řádně splacena, musí být zařazena do dražby. Tuto odpověď zvolilo 35 respondentů. O něco méně lidí si myslelo, že nemovitost banka koupí a dále ji prodá jinému majiteli a nejméně respondentů zvolilo možnost takovou, že majitel nemovitosti smí tuto nemovitost prodat ještě před tím, než je do dražby zařazena.

Podle zákona smí dlužník svou nemovitost prodat a to do 6 měsíců od začátku řízení. V této lhůtě, 6 měsíců, smí dlužník najít kupce pro svou nemovitost a prodat ji ještě před začátkem dražby.

10. Otázka: Lze si do příznání o dani z příjmu zařadit nějaké položky, které souvisí s jakýmkoliv spotřebitelským úvěrem?

Graf 12: Daňové příznání

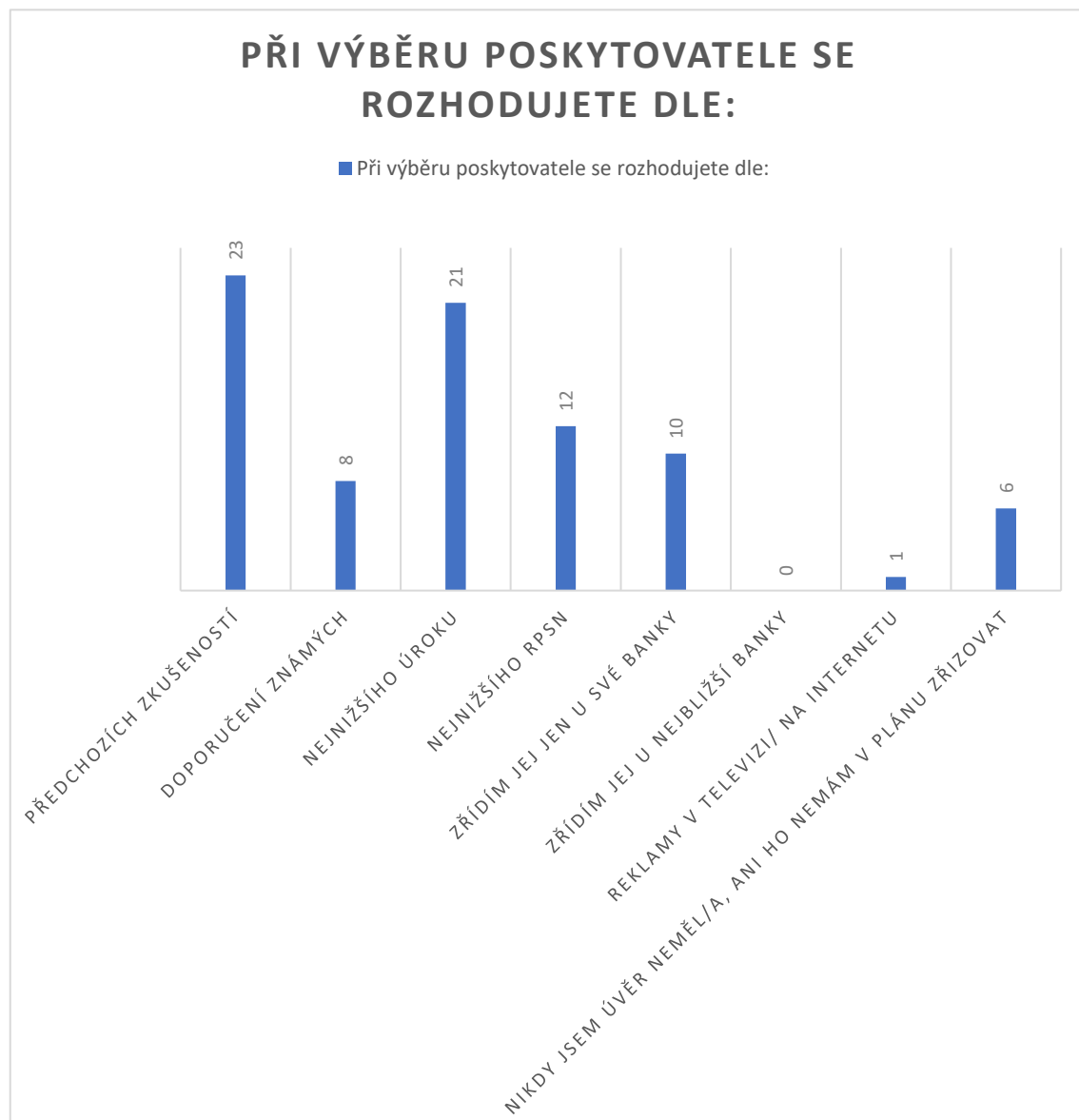
Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka měla velice rovnoměrné odpovědi. Byl zde jen malý rozdíl v počtu respondentů, kdy zařazení všeho do daňového příznání zvolilo 24 respondentů, kladnou odpověď, ale s výjimkou jen na bydlení zvolilo 22 respondentů a nejméně respondentů,

a to 20, zaškrtno odpověď, že žádná část žádného úvěru nelze zařadit do daňového přiznání.

11. Otázka: **Při výběru poskytovatele spotřebitelského úvěru se rozhodujete dle:**

Graf 13: Při výběru poskytovatele se rozhodujete dle:

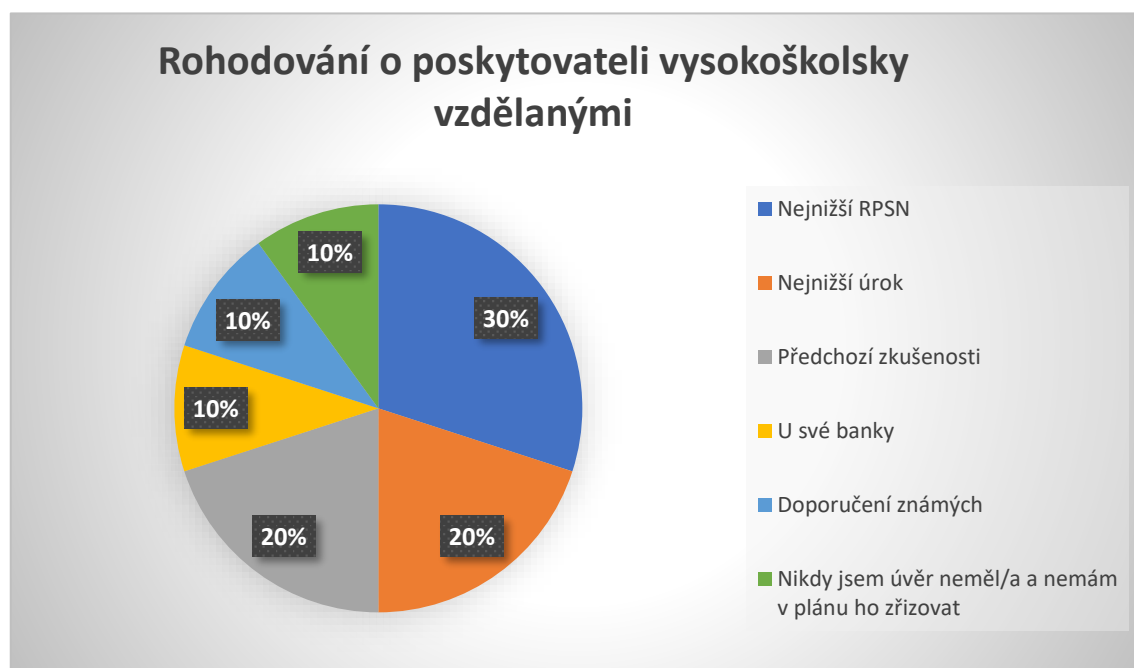
Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku byla možnost zaškrtnout více odpovědí, a i přes tuto možnost byla nejvíce volena předchozí zkušenost. Podle předchozích zkušeností se rozhoduje 23 respondentů, hned poté se lidé rozhodují podle nejnižšího úroku, 21 respondentů, dále pak podle nejnižšího RPSN, podle čehož se rozhoduje 12 respondentů, dalších

10 respondentů z 66 by si úvěr zřídilo jen u banky, kde jsou klientem. 8 dalších respondentů by dalo na doporučení známých, 6 respondentů nikdy žádný úvěr nemělo a nemá ho ani v plánu zřizovat a pouze 1 z respondentů by se rozhodl podle reklamy, kterou viděl v televizi, nebo na internetu. Žádný z respondentů by si spotřebitelský úvěr nevzal u banky, která je nejbliže.

Dalším pozorováním bylo rozhodování dle vzdělání, opět bylo pozorováno nejvyšší vzdělání a to vysokoškolské. Při výběru poskytovatele se vysokoškolsky vzdělaní respondenti rozhodovali nejčastěji dle nejnižšího RPSN, dále také dle předchozích zkušeností a nejnižšího úroku.

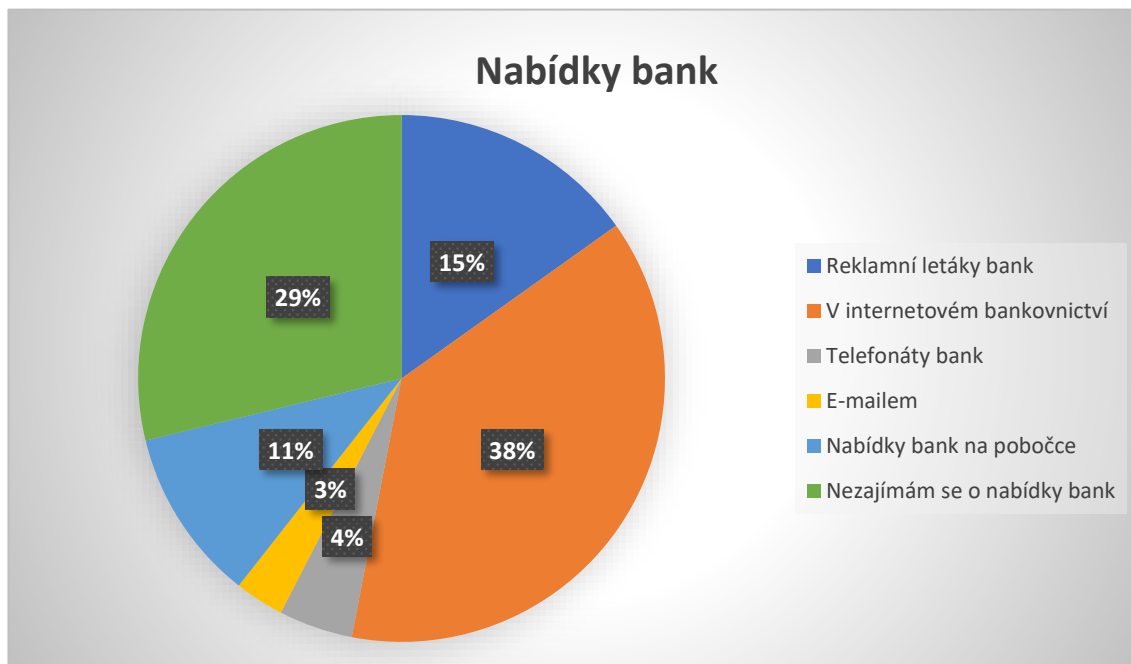
Graf 14: Rozhodování o poskytovateli vysokoškolsky vzdělanými

Zdroj: vlastní zpracování

12. Otázka: Jak se dozvídáte o nových nabídkách bank?

Graf 15: Nabídky bank

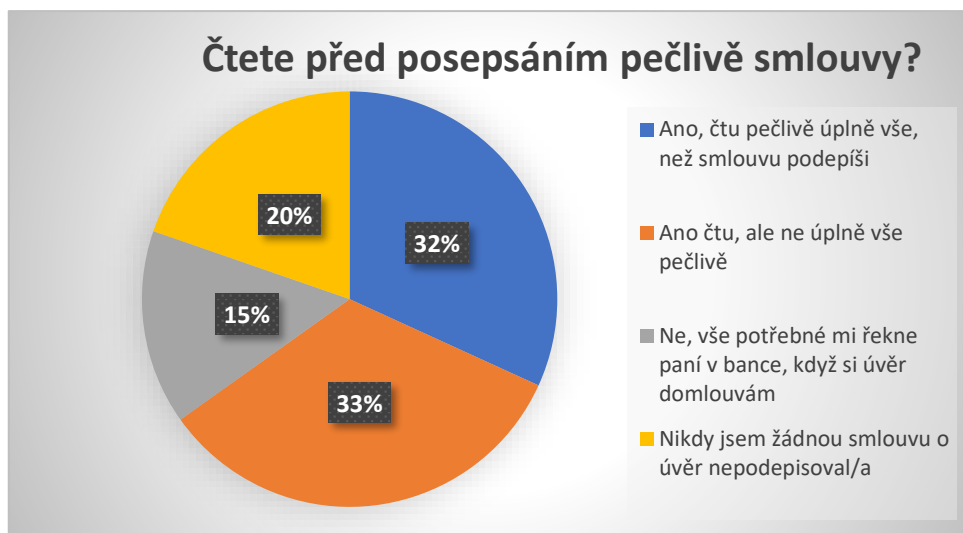

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů se dozvídá o novinkách bank z internetového bankovníctví, a to 25 respondentů z 66 dotázaných. O nabídky bank se nezajímá 19 respondentů a 10 respondentů novinky zjišťuje z letáků bank. Nižší zastoupení odpovědí mají nabídky bank na pobočce, tuto odpověď zvolilo jen 7 respondentů, 3 dalším pak nabídky sdělují banky přes mobilní telefon. Nejméně posílají banky e-maily zákazníkům, tuto možnost odpověděli jen 2 respondenti.

13. Otázka: **Čtete si před podepsáním smlouvy o spotřebitelský úvěr všechny podmínky, které jsou ve smlouvě dané?**

Graf 16: Čtete před podepsáním pečlivě smlouvy?

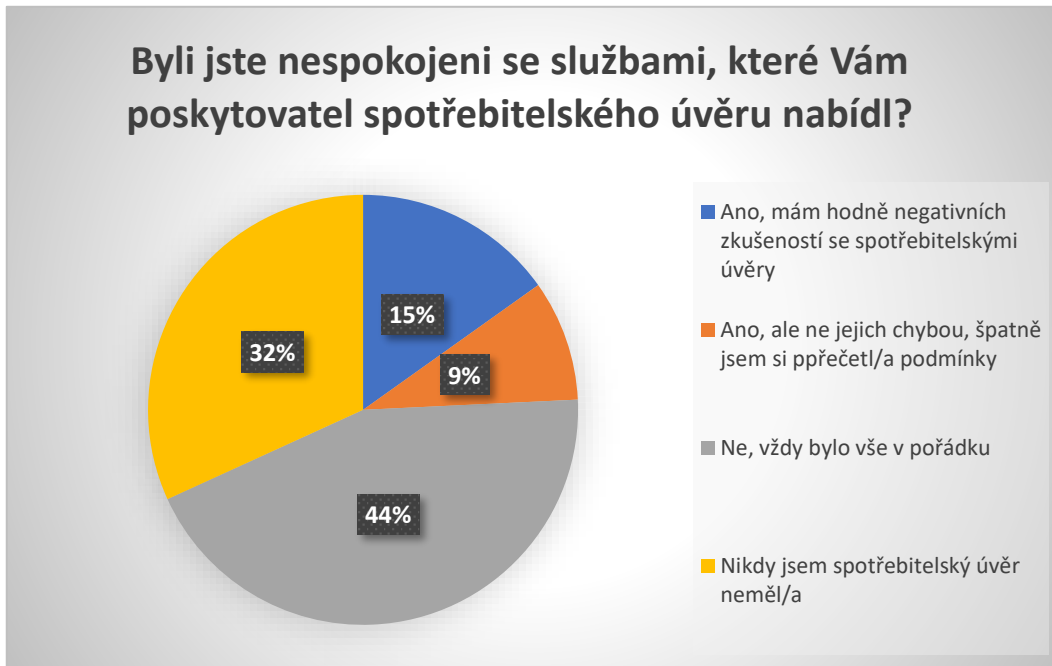

Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů smlouvy o spotřebitelský úvěr čtou, dělí se však na ty, kteří je čtou pořádně pečlivě, to dělá 21 respondentů, méně pečlivě je čte 22 respondentů. 13 respondentů žádnou smlouvu o spotřebitelském úvěru nikdy nepodepisovalo. 10 lidí z 66 se řídí jen tím, co řekne a přečte paní v bance, než smlouvu o úvěr podepíší.

14. Otázka: **Stalo se Vám někdy, že jste byli nespokojeni se službami, které Vám poskytovatel spotřebitelského úvěru nabídl?**

Graf 17: Byli jste nespokojeni se službami, které Vám poskytovatel spotřebitelského úvěru nabídl?

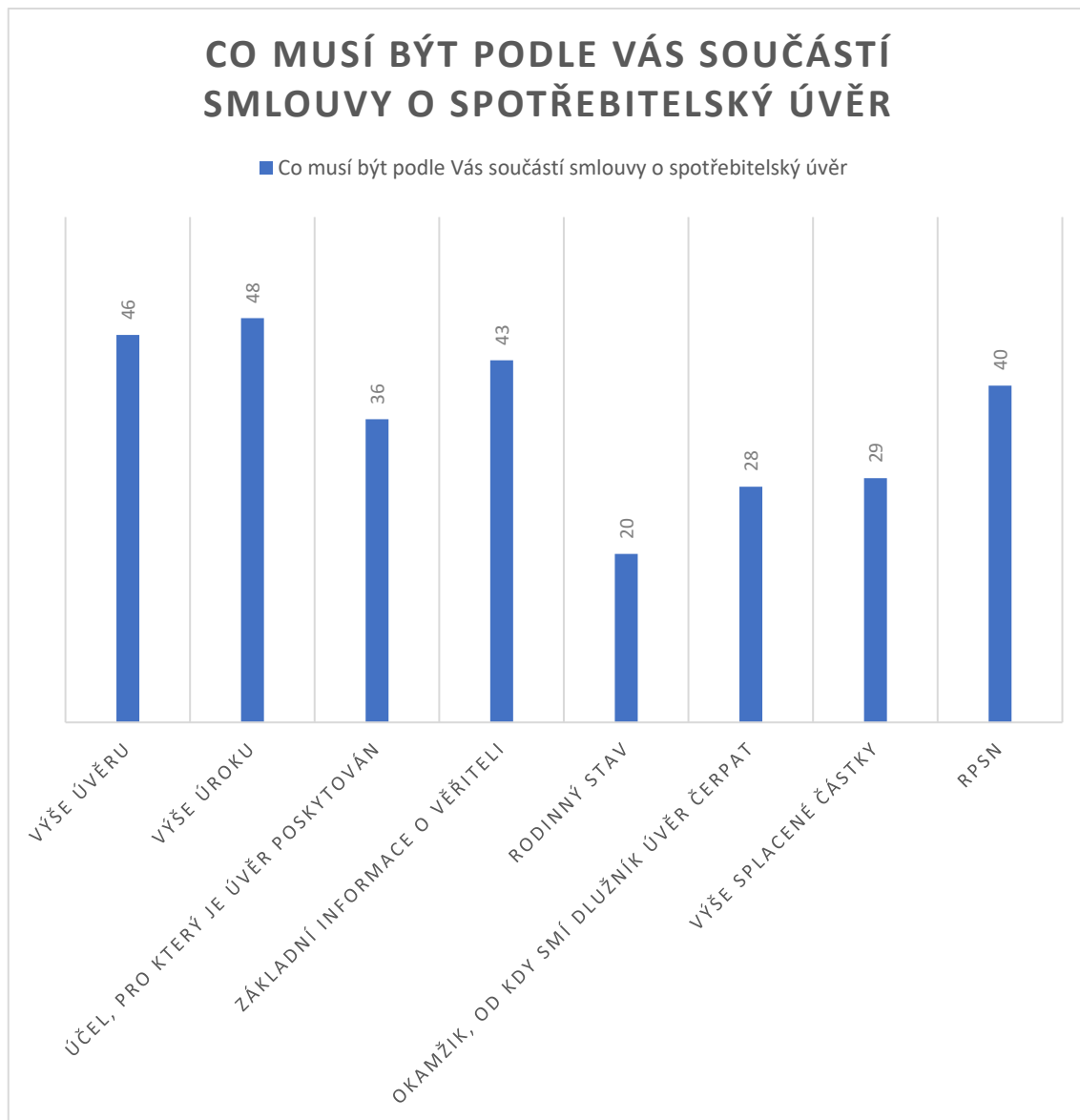

Zdroj: vlastní zpracování

Z počtu 66 respondentů je ale 10 respondentů, kteří jsou se službami spojenými se spotřebitelským úvěrem nespokojeni. Naopak spokojeni se službami je 29 respondentů, Dalších 6 respondentů mělo negativní zkušenost právě kvůli své nepozornosti, která souvisela se špatným čtením smlouvy o spotřebitelský úvěr.

15. Otázka: Co vše **MUSÍ** být podle Vás součástí smlouvy o spotřebitelský úvěr?

Graf 18: Co musí být podle Vás součástí smlouvy o spotřebitelský úvěr?

Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku bylo tak též možné odpovědět více možnostmi. Téměř většina respondentů si myslí, že ve smlouvě o spotřebitelský úvěr musí být zapsán úrok, tuto možnost zvolilo 48 respondentů. Dále musí obsahovat výši úvěru, tato odpověď byla zvolena 46krát. Základní informace o věřiteli by do smlouvy zahrnuje 43 respondentů. Informaci o RPSN by zařadilo 40 respondentů, další velice početnou odpovědí byl

zaškrtnut účel, pro který byl úvěr zřízen, tuto odpověď zvolilo 36 respondentů. Další odpovědi již klesají, 29 respondentů zvolilo jako povinnou informaci výši splacené částky, 28 odpovědí bylo pro zahrnutí okamžiku, od kdy smí dlužník úvěr čerpat a poslední odpovědí byl rodinný stav, pro tuto odpověď se rozhodlo pouze 20 respondentů. Informace, které je nutné mít ve smlouvě o spotřebitelský úvěr je možné nalézt v příloze 2: Seznam nezbytných náležitostí smlouvy o spotřebitelském úvěru.

10.6. Závěr dotazníkového šetření

Výzkumné tvrzení 1: Alespoň 40 % respondentů má nějaký spotřebitelský úvěr

NEPOTVRZENO

V dotazníku bylo zjištěno, že sice jen o velice malou část nebylo dosaženo odhadovaného počtu. V současné době má spotřebitelský úvěr 39,4 % respondentů provedeného průzkumu. Je to optimistický výsledek, že v dnešní době lidé, kteří dotazník vyplnili, používají spíše své vlastní finance, než aby použili spotřebitelský úvěr.

Výzkumné tvrzení 2: Alespoň 15 % respondentů zná všechny pojmy spojené se spotřebitelským úvěrem

POTVRZENO

V tomto tvrzení jsem se nemýlila. Většina respondentů tyto odpovědi znalo. V případě RPSN o tomto pojmu vědělo 64 % respondentů. V případě jistiny a výše splacené částky se jednalo o 32 % respondentů a v případě otázky na úrok a úmor byla kladná odpověď v počtu 45 %.

Výzkumné tvrzení 3: Alespoň 20 % respondentů by se rozhodovalo pro další úvěr pomocí RPSN

POTVRZENO

Opět toto tvrzení může být potvrzeno jen s malým rozdílem. Pomocí RPSN by se o dalším úvěru rozhodovalo 21 % respondentů. Daleko více by se lidé rozhodovali pomocí úroku, který jako rozhodovací prvek zvolilo 48 % respondentů.

Výzkumné tvrzení 4: Nejméně 25 % respondentů si čte pečlivě všechny informace zapsané ve smlouvách o spotřebitelský úvěr

POTVRZENO

Všechny informace, které jsou obsažené ve smlouvě o spotřebitelský úvěr čte 32 % respondentů, avšak o procento více, tedy 33 % respondentů zvolilo, že informace čtou, ale ne úplně podrobně.

Výzkumné tvrzení 5: Maximálně 5 % respondentů bylo někdy nespokojeno se službami při poskytování spotřebitelského úvěru

NEPOTVRZENO

Více než 15 % respondentů bylo někdy nespokojeno se službami, které mu poskytovatel spotřebitelského úvěru poskytl. Více jsou ale lidé se službami spokojeni. Ve 44 % případů nebyli respondenti nespokojeni a vše proběhlo v pořádku.

Výzkumné tvrzení 6: Alespoň 30 % respondentů ví, co vše má být zahrnuto ve smlouvě o spotřebitelský úvěr

POTVRZENO

Vzhledem k charakteru odpovědí v dotazníkovém šetření bylo možné vybrat více možných odpovědí na tuto otázku. Lidé spíše volili více odpovědí, než aby na nějakou důležitou část smlouvy zapomněli.

11. Závěr

Cílem mé práce byl popis a analýza právních předpisů a následné uspořádání informací a srozumitelné seskupení všeho potřebného, co je třeba ke zřízení spotřebitelského úvěru. K uspořádání těchto informací jsem použila odbornou literaturu, kterou jsem doplnila internetovými zdroji, jako byly například internetové stránky ministerstva financí, kde jsem čerpala také spoustu zajímavých a důležitých informací. Použila jsem také spoustu zákonů, kde jsou tyto informace popsány, pro někoho ovšem ne tak srozumitelně, proto jsem se zaměřila na popsání informací tak, aby byli jasné všem, bez ohledu na vzdělání, znalost paragrafů a právnických norem.

Z dotazníkového šetření jsem se dozvěděla, že ne všichni respondenti věděli informace o spotřebitelském úvěru, neznali některé informace a nevěděli některé důležité pojmy.

39 % respondentů má v současné době nějaký druh spotřebitelského úvěru, avšak jen 21 % z dotazovaných by volilo svůj úvěr pomocí RPSN, většina lidí by volila úvěr podle výše úroku, nikoli RPSN.

Další překvapivá část dotazníku byla ve znalosti pojmů. Rozdíl mezi jistinou a celkovou výší úvěru ví pouze 32 % respondentů, zatímco 45 % z dotazovaných tento rozdíl neví. Další překvapivá odpověď byla z hlediska nesplacení úvěru, kdy se respondenti z 53 % domnívali, že nemovitost musí být zařazena do dražby, kde se prodá. Správný postup zvolilo 17 % dotazovaných, jen tito respondenti se rozhodli pro odpověď, že samotný majitel smí nemovitost prodat před začátkem dražby.

Otázky v dotazníkovém šetření byly pokládány tak, aby bylo zřejmé, jak jsou respondenti informováni ohledně informací o spotřebitelském úvěru, někteří jsou informováni více, někteří méně. Většina respondentů například nevěděla, jak by postupoval poskytovatel spotřebitelského úvěru při nesplacení úvěru na bydlení. Většina respondentů nemá jasno v tom, co které pojmy znamenají.

Výzkumné tvrzení ukazovala, jak by dotazovaní lidé mohli být informováni. V některých případech byly odpovědi velice překvapivé. 60 % respondentů v současné době nemá žádný spotřebitelský úvěr. Lidé jsou v některých případech informováni

ohledně pojmů, které jsou spojeny se spotřebitelským úvěrem, nicméně to není ani polovina respondentů, vzhledem k tomu, že v průměru je informováno 47 % dotazovaných. Ohledně RPSN bylo výzkumné tvrzení překvapivé. Přes to, že 21 % respondentů by se podle tohoto ukazatele rozhodovalo, větší část dotazovaných by stále volilo úvěr podle výše úrokové sazby. Větší počet respondentů si také nechtou úplně přesně vše, co jejich smlouva o spotřebitelském úvěru obsahuje. Většina dotazovaných jsou ale spokojeni se službami, které jim banka, nebo jiný poskytovatel spotřebitelského úvěru nabídl. V dotazníku bylo také potřeba zaškrtnout odpovědi, jaké jsou potřebné informace ve smlouvě o spotřebitelský úvěr. V této otázce bylo zřejmé, že pozorovaní lidé volí raději více možností, než aby ve smlouvě něco chybělo. V této situaci by mohl být nápomocný seznam potřebných náležitostí smlouvy o spotřebitelský úvěr, který je zpracovaný v příloze 2.

Výsledky dotazníkového šetření pro mě byly velice přínosné a doufám, že takto přínosné budou i pro ostatní čtenáře mé bakalářské práce, stejně tak, jako informace, které jsou v práci obsaženy.

I. Summary

This bachelor thesis discusses the consumer loan and describes all of its forms. The thesis focuses on the possible problems connected with the consumer loan and mentions the specific issues, to which the consumer needs to pay attention and be careful while getting a loan, for example RPSN, which can have a negative impact on the consumers's financial situation and can end up with an insolvency.

The practical part of the thesis is based on the questionnaire and its survey, which shows the consumers' knowledge of consumer loans. It also shows how does the consumer perceive the loan and issues connected with it. This bachelor thesis can help to inform the consumers and to make a choice of getting the loan in future.

Key words: loan, finance, company, bank, debt

II. Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Spotřebitelský úvěr

Dobrý den,

Jmenuji se Klára Kijacová a jsem studentka Ekonomické fakulty, Jihočeské univerzity. Pro zpracování mé bakalářské práce, na téma Spotřebitelský úvěr, jsem vypracovala krátký dotazník, který se zabývá informovaností lidí o spotřebitelském úvěru. Byla bych velice vděčná, kdybyste mi tento dotazník vyplnili i vy a pomohli mi tak při zpracování těchto informací. Zabere to opravdu jen chvíličku a mně to velice pomůže.

Děkuji a hezký zbytek dne.

1. Jste:

- Muž
- Žena

2. Řadíte se do věkové kategorie:

- 18-25
- 26-35
- 36-50
- 51-60
- Více

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- ZŠ
- SŠ s výučním listem
- SŠ s maturitou
- VOŠ
- VŠ

4. Máte v současné době nějaký úvěr, ať už jde o úvěr na bydlení (hypotéka), nebo nějaký jiný spotřebitelský úvěr?

- Ano
- Ne

5. Věděl/a jste, že...:

- RPSN znamená roční procentní sazba nákladů, zahrnuje všechny poplatky spojené s úvěrem

Ano/ Ne/ Možná

- Jistina na rozdíl od celkové výše úvěru nezahrnuje úroky, které jsou v celkové výši úvěru připočteny

Ano / Ne/ Možná

- Úmor je částka, o kterou je snížena výše nesplaceného úvěru. Úrok je částka, kterou ve splátce přeplatíme navíc. Úrok a úmor společně tvoří výši splátky

Ano / Ne/ Možná

6. Pokud byste si v současné době bral/a úvěr, podle čeho byste se rozhodoval/a?

- Úrok
- RPSN
- Délka splacení
- Výše splátky
- Jiné

7. Kdo podle Vás smí poskytovat spotřebitelský úvěr?

- Jen banka
- Banky a nebankovní poskytovatelé, kteří splní určité podmínky
- Každý, kdo má peníze na poskytnutí úvěru

8. Jaké jsou podle vás možnosti při předčasném splacení úvěru?

- Předčasné splacení zahrnuje velice vysoké poplatky
- Předčasné splacení má jen velmi nízké poplatky
- Předčasné splacení nikdy nezahrnuje žádné poplatky

9. Jaký může být podle vás postup při nesplácení úvěru na bydlení

- Nemovitost smí majitel prodat, než dojde k dražbě věci
- Nemovitost musí být zařazena do dražby, kde se prodá
- Banka si nemovitost koupí a pak ji sama prodá

10. Lze si do příznání o dani z příjmu zařadit nějaké položky, které souvisí s jakýmkoliv spotřebitelským úvěrem?

- Ano, vše si lze do daňového příznání zařadit
- Ano, ale jen v případě úvěru na bydlení
- Ne, nelze si žádnou část spotřebitelského úvěru zařadit do daňového příznání

11. Při výběru poskytovatele spotřebitelského úvěru se rozhodujete dle:
(zakroužkujte více odpovědí, pokud je třeba)
- Předchozích zkušeností
 - Doporučení známých
 - Nejnižšího úroku
 - Nejnižšího RPSN
 - Zřídím jej jen u své banky, kde jsem klientem
 - Zřídím jej u nejbližší banky
 - Reklamy v televizi/ na internetu
 - Nikdy jsem úvěr neměla/a, ani ho nemám v plánu zřizovat
12. Jak se dozvídáte o nových nabídkách bank?
- Reklamní letáky bank
 - V internetovém bankovníctví
 - Telefonáty bank
 - E-mailem
 - Nabídky bank na pobočce
 - Nezajímám se o nabídky bank
13. Čtete si před podepsáním smlouvy o spotřebitelský úvěr všechny podmínky, které jsou ve smlouvě dané?
- Ano, čtu pečlivě úplně vše, než smlouvu podepíši
 - Ano čtu, ale ne úplně vše pečlivě
 - Ne, vše potřebné mi řekne paní v bance, když si úvěr domlouvám
 - Nikdy jsem žádnou smlouvu o úvěru nepodepisoval/a
14. Stalo se Vám někdy, že jste byli nespokojeni se službami, které vám poskytovatel spotřebitelského úvěru nabídl?
- Ano, mám hodně negativních zkušeností se spotřebitelskými úvěry
 - Ano, ale ne jejich chybou, špatně jsem si přečetl/a podmínky
 - Ne, vždy bylo vše v pořádku
 - Nikdy jsem spotřebitelský úvěr neměl/a
15. Co vše MUSÍ být podle Vás součástí smlouvy o spotřebitelský úvěr?
(zakroužkujte více odpovědí, pokud je třeba)
- Výše úvěru
 - Výše úroků
 - Účel, pro který je úvěr poskytován
 - Základní informace o věřiteli (jméno, příjmení, adresa)

- Rodinný stav (vdaná, ženatý, svobodný/á, ...)
- Okamžik, od kdy smí dlužník úvěr čerpat
- Výše splacené částky
- RPSN

Děkuji moc za vyplnění dotazníku

Hezký den

Příloha 2: Seznam nezbytných náležitostí smlouvy o spotřebitelském úvěru

Smlouvu o spotřebitelský úvěr musí podepsat každý, kdo žádá o jakýkoliv druh spotřebitelského úvěru. Na základě zákona o spotřebitelském úvěru jsem zde vytvořila seznam náležitostí, které by měla každá smlouva o spotřebitelský úvěr obsahovat.

- Věřitel
 - Obchodní firma / jméno a příjmení
 - Sídlo / místo podnikání
- Dlužník
 - Jméno a příjmení
 - Adresa trvalého bydliště

- Druh spotřebitelského úvěru

- Informace o poskytnutí peněžních prostředků (Pevná částka, kterou smí dlužník čerpat)

- Povinnost dlužníka splatit peněžní prostředky společně s úroky

- Výše splátky

- Měna poskytnutých peněžních prostředků a forma poskytnutí
(hotově/ bezhotovostně)

- Úroková sazba

- RPSN

- Další náklady spojené s poskytnutím úvěru

- Okamžik, kdy je možné úvěr začít čerpat

- Způsob a čas převedení peněžních prostředků dlužníkovi od věřitele

- Datum splacení celkové výše úvěru společně s úroky

- Místo a datum podpisu

- Podpis věřitele a podpis dlužníka

III. Seznam tabulek a grafů

Tabulky:

Tabulka 1: Pohlaví	28
Tabulka 2: Věková kategorie	28
Tabulka 3: Nejvyšší dosažené vzdělání	29

Grafy:

Graf 1: Úvěr v současné době	29
Graf 2: Spotřebitelské úvěr z pohledu pohlaví.....	30
Graf 3: Spotřebitelský úvěr ve věkové kategorii 18-25 let	31
Graf 4: RPSN – roční procentní sazba nákladů.....	31
Graf 5: Jistina X celková výše úvěru	32
Graf 6: Úrok X úmor.....	33
Graf 7: Podle čeho byste se rozhodoval/a?	33
Graf 8: Rozhodování respondentů s vysokoškolským titulem.....	34
Graf 9: Poskytovatel spotřebitelského úvěru	35
Graf 10: Předčasné splacení	36
Graf 11: Nesplacená nemovitost	36
Graf 12: Daňové přiznání.....	37
Graf 13: Při výběru poskytovatele se rozhodujete dle:	38
Graf 14: Rozhodování o poskytovateli vysokoškolsky vzdělanými	39
Graf 15: Nabídky bank.....	40
Graf 16: Čtete před podepsáním pečlivě smlouvy?	41
Graf 17: Byli jste nespokojeni se službami, které Vám poskytovatel spotřebitelského úvěru nabídl?.....	42
Graf 18: Co musí být podle Vás součástí smlouvy o spotřebitelský úvěr?	43

IV. Seznam literatury

Knižní zdroje

Beran, J., Nýdrle, T., Strnadel, D. (2018). *Zákon o platebním styku komentář*. Praha: Wolters Kluwer

Eliáš, K., Svatoš, M. (2020). *ÚZ 1380 Občanský zákoník*. Ostrava: Sagit

Hulmák, M. (2014). *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. Praha: C. H. Beck.

Janků, M., Marek, K. (2018). *Vybrané kapitoly ze soukromého práva*. Praha: C. H. Beck

Marková, H. (2020). *Daňové zákon – úplná znění platná k 1.1.2020*. Praha: GRADA Publishing s.r.o.

Pokorná, J., Večerková, E., Levická, T., Dudová, J. (2017). *Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů*. Praha: Wolters Kluwer

Slanina J., Jemelka L., Vetešník P., Wachtlová L., Flídr J. (2017). *Zákon o spotřebitelském úvěru komentář*. Praha: C. H. Beck

Vacek, L. (2015). *Zákon o spotřebitelském úvěru – komentář*. Praha: Wolters Kluwer.

Právní předpisy

Zákon č. 257/2016 Sb. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. (2021) [Online].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-257>

Zákon č. 634/1992 Sb. *Zákon o ochraně spotřebitele*. (2021) [Online].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>

Marková, H. (2020). *Daňové zákon – úplná znění platná k 1.1.2020*. Praha: GRADA Publishing s.r.o.

Zákon č. 40/1964 Sb. *Občanský zákoník*. (2021) [Online].

Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40>

Internetové zdroje

Česká národní banka (2006). Druhy a typy platebních karet [Online].

Dostupné z:

https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/.galleries/predpisy_CNB_statistika/predpisy_menove_bank_stat/vykazy_metodika_2005/download/05_6_BA0092.pdf

epravo.cz (2016). *Jaké novinky přináší nový zákon o spotřebitelském úvěru* [Online].

Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/jake-novinky-prinasi-novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-103800.html>

epravo.cz (2020). *Zákon o spotřebitelském úvěru: Jak se jeho změny promítly do praxe?*

[Online]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/aktualne/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-jak-se-jeho-zmeny-promitly-do-praxe-110474.html>

Justice.cz insolvence (2021). *Oddlužení* [Online].

Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/oddluzeni/>

Ministerstvo financí České republiky (2021). *Roční procentní sazba nákladů* [Online].

Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/spotrebitelsky-uver/ročni-procentní-sazba-nakladu-rpsn>

Ministerstvo financí České republiky (2021). *Spotřebitelský úvěr* [Online].
Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/spotrebitelsky-uver>

Ministerstvo financí České republiky (2021). *Základní informace* [Online].
Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>

Právní rádce (2021). *Důsledky nesplacení hypotečního úvěru* [Online].
Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66851940-dusledky-nesplaceni-hypotecniho-uveru>